

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Yleiset tiedot

Orion Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Espoo ja rekisteröity osoite Orionintie 1, 02200 Espoo. Orion Oyj tytäryhtiöineen kehittää, valmistaa ja markkinoi lääkkeitä ja lääkkeiden vaikuttavia aineita sekä diagnostisia testejä globaaleille markkinoille.

Orion-konsernin ensimmäinen tilikausi oli 1.7. – 31.12.2006, koska konserni syntyi 1.7.2006 sitä edeltäneen Orion-konsernin jakauduttua lääke- ja diagnostiikkaliiketoimintaan sekä tukkukauppaliiketoimintaan. Orion Oyj on listattuna Nasdaq Helsingissä. Kaupankäynti Orion Oyj:n osakkeilla alkoi 3.7.2006.

Yhtiön hallitus on kokouksessaan 8.2.2017 hyväksynyt tämän konsernitilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on mahdollisuus myös muuttaa tilinpäätöstä. Tilinpäätösasiakirjat ovat nähtävillä verkkosivuilla www.orion.fi ja jäljennös tilinpäätöksestä on saatavissa Orion Oyj:n pääkonttorista osoitteesta Orionintie 1, 02200 Espoo.

Laatimisperiaatteet

Orion-konsernin tilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti soveltaen IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja, jotka ovat voimassa 31.12.2016. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaisia ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitilinpäätöksen tiedot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin lukuun ottamatta käypään arvoon tulosaikuteisesti kirjattavia rahoitusvaroja, myytävissä olevia sijoituksia, johdannaisia ja osakeperusteisia maksuja, jotka on kirjattu käypään arvoon.

Tilinpäätöksen rahamääräisten lukujen esittämistarkkuus on tuhat euroa, ellei toisin mainita.

Tilikaudella 2016 sovelletut uudet IFRS-standardit ja IFRIC-tulkinnat

Seuraavat EU:n hyväksymät uudet standardit, tulkinnat ja muutokset olemassa oleviin standardeihin ja tulkintoihin on otettu käyttöön 1.1.2016 alkaen.

- IAS 1 (muutos), *Tilinpäätöksen esittäminen*
- IAS 16 ja IAS 38 (muutos), *Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja Aineettomat hyödykkeet*
- IFRS 11 (muutos), *Yhteisjärjestelyt*
- IASB:n julkaisemat vuosittaiset parannukset (2012–2014) seuraaviin standardeihin
  - IFRS 5, *Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot*
  - IFRS 7, *Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot*
  - IAS 19, *Työsuhde-etuudet*
  - IAS 34, *Osavuosikatsaukset*

IFRS-standardeihin tehdyillä muutoksilla tai parannuksilla ei ole olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Konsernitilinpäätöksen laatiminen

Tytäryritykset

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö Orion Oyj:n ja kaikki sen suoraan tai välillisesti omistamat yritykset, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet yrityksen äänivallasta tai sillä on oikeus määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta.

Keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Hankitut tytäryhtiöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä, kun konserni on saanut määräysvallan, ja luovutetut tytäryritykset

siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat, voitonjako ja realisoitumattomat sisäiset katteet eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Konsernin tilikauden voitto jaetaan emoyhtiön omistajille ja määräysvallattomille omistajille kuuluviin osuuksiin. Määräysvallattomille omistajille kuuluva oman pääoman osuus sisältyy konsernin omaan pääomaan, ja se eritellään oman pääoman muutoslaskelmassa.

Osakkuusyrietykset, yhteisyrietykset ja yhteiset toiminnot

Osakkuusyrietykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on merkittävä vaikutusvalta mutta ei määräysvaltaa. Merkittävä vaikutusvalta perustuu osakeomistukseen, joka tuottaa yleensä 20-50 % äänivallasta.

Yhteisyrietykset ovat yhteisjärjestelyitä, joissa emo- tai tytäryhtiöllä on yhteinen määräysvalta konserniin kuulumattoman yrityksen kanssa, ja joissa emo- tai tytäryhtiöllä on oikeuksia järjestelyn nettovarallisuuteen. Osakkuus- ja yhteisyrietykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen.

Yhteiset toiminnot ovat yhteisjärjestelyitä, jotka on toteutettu ilman erillistä sijoitusvälinettä tai joissa järjestelyn laillinen muoto on sellainen, että osapuolilla on suoria oikeuksia tiettyihin omaisuuseriin tai vastuita tietyistä veloista. Yhteiset toiminnot yhdistellään konsernitilinpäätökseen suhteellisen omistuosuuden mukaisesti.

Jos konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrietyksen tappioista ylittää kirjanpitoarvon, ei tappiota yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuus- tai yhteisyrietyksen velvoitteiden täyttämiseen.

Segmenttiraportointi

Toimintasegmentit on esitetty ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin mukaisena. Konsernin strategiset päätökset tekevä Orion Oyj:n toimitusjohtaja on ylin operatiivinen päätöksentekijä, joka vastaa resurssien kohdistamisesta toimintasegmenteille ja niiden tuloksen arvioinnista.

Ulkomaanrahan määräisten erien muuntaminen

Toimintavaluutta ja esittämisvaluutta

Konserniyritysten tilinpäätöksiin sisältyvät erät arvostetaan sen taloudellisen ympäristön valuutassa, jossa kyseinen yritys pääasiallisesti toimii (toimintavaluutta). Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja konsernitilinpäätöksen esittämisvaluutta.

Liiketapahtumat ja saldot

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat kirjataan toimintavaluutan määräisiksi liiketapahtumien toteutumispäivien kurssiin. Raportointikauden päättymispäivänä ulkomaan rahan määräiset monetaariset tase-erät on arvostettu käyttäen raportointikauden päättymispäivän kurssia. Ulkomaan rahan määräisten erien muuntamisesta syntyneet voitot ja tappiot on merkitty tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Suojaustarkoituksessa tehtyjen johdannaisten, joihin ei sovelleta IAS 39 mukaista suojauslaskentaa, kurssierot sisältyvät nettomääräisinä liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Rahoitustoiminnan valuuttamääräisten saamisten ja velkojen sekä näihin liittyvien valuuttajohdannaisten kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Ulkomaan rahan määräiset ei-monetaariset tase-erät, joita ei ole arvostettu käypään arvoon, on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin.

Konserniyhtiöt

Konsernin esittämisvaluutasta poikkeavaa toimintavaluutaa käyttävien konserniyhtiöiden tuloslaskelmat muunnetaan euroiksi raportointikauden keskipäivän ja taseet raportointikauden päättymispäivän kurssiin. Tästä syntyvä kurssiero sekä näiden yhtiöiden hankintamenon eliminoinnista syntyvät muuntoerot kirjataan omaan pääomaan ja muutokset esitetään muissa laajan tuloksen erissä. Konsernissa ei ole hyperinflaatiomaissa toimivia konserniyhtiöitä.

Konserniyhtiöiden myynnin yhteydessä kertyneet, omaan pääomaan kirjatut muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

Ulkomaisen yksikön hankinnasta syntyneitä liikearvoja ja käypiin arvoihin pääsemiseksi tehtyjä oikaisuja käsitellään ulkomaisen yksikön varoina ja velkoina, ja ne muunnetaan raportointikauden päättymispäivän kurssiin.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet koostuvat pääosin tehdas- ja toimistokiinteistöistä, tutkimusrakennuksista sekä tuotannon, tutkimuksen ja kehityksen koneista ja laitteista. Aineelliset hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Hyödykkeiden jäännösarvoa ja taloudellista vaikutusaikaa tarkastellaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään jokaisessa tilinpäätöksessä ja oikaistaan kuvastamaan mahdollisia taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuvia muutoksia. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

- Rakennukset ja rakennelmat 20–50 vuotta
- Koneet ja kalusto 5–10 vuotta
- Muut aineelliset hyödykkeet 10 vuotta

Maa-alueista ei kirjata poistoja. Korjaus- ja ylläpitomenot kirjataan raportointikauden kuluksi. Perusparannusinvestoinnit aktivoidaan, kun on todennäköistä, että ne tuottavat vastaista taloudellista hyötyä. Aineellisten hyödykkeiden luovutuksesta syntyvät voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan.

Aineettomat hyödykkeet

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimusmenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi toteutumishetkellä. Aineettomat hyödykkeet, jotka syntyvät kehittämistoiminnasta, merkitään taseeseen vain, jos kehittämissivaiheen menot ovat luotettavasti määritettävissä, tuote on teknisesti toteutettavissa ja kaupallisesti hyödynnettävissä, tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä ja konsernilla on aikomus ja resurssit saattaa kehitystyö loppuun. Konsernin näkemyksen mukaan ennen viranomaisen myöntämää myyntilupaa ei voida osoittaa, että aineeton hyödyke tulee tuottamaan vastaista taloudellista hyötyä. Konsernissa ei ole tästä johtuen aktivoitu oman kehittämistoiminnan kuluja. Samoja kirjaamisperiaatteita on sovellettu ulkopuolisilta toimijoilta ostettuihin palveluihin. Tutkimus- ja kehitystoiminnan käytössä olevien ohjelmistojen, rakennusten, koneiden ja laitteiden poistot kirjataan tutkimus- ja kehityskuluihin niiden taloudellisena vaikutusaikana.

Liikearvo

Liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenuosta, joka ylittää konsernin osuuden hankitun yrityksen nettovarallisuuden käyvästä arvosta hankinta-ajankohtana. Liikearvo arvostetaan hankintamenuon vähennettynä kertyneillä arvonalentumisilla. Liikearvo kohdistetaan arvonalentumistestausta varten rahavirtaa tuottaville yksiköille tai yksiköiden ryhmille, joiden odotetaan hyötyvän liiketoimintojen yhdistämisestä. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden ryhmät on määritetty toimintasegmenttien mukaisesti. Konsernin taseessa oleva liikearvo on syntynyt ennen IFRS-siirtymää, ja se vastaa aiemman tilinpäätösnormiston mukaista kirjanpitoarvoa, jota on käytetty oletushankintamenuona 1.1.2004 IFRS:ään siirryttäessä.

Aineettomat oikeudet ja muut aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet ja muut aineettomat hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Omaisuuseristä tehdään tasapoistot niiden taloudellisena vaikutusaikana, joka yleensä vaihtelee viidestä kymmeneen vuoteen.

Ulkopuolisilta hankitut aineettomat oikeudet, kuten tuote- ja myyntioikeudet, merkitään taseeseen. Kun kyse on kehitteillä olevasta tuotteesta, arvioidaan menojen perusteita. Mikäli kyseessä on korvaus tehdystä tutkimus- ja kehittämistyöstä, josta ei vielä ole syntynyt taseeseen kirjattavaa aineetonta oikeutta, menot kirjataan tutkimus- ja kehityskuluihin. Mikäli taas katsotaan aineettoman oikeuden siirtyvän konsernille, menot merkitään taseeseen. Aineettomiin oikeuksiin sisältyvien myyntilupien sekä tuote- ja myyntioikeuksien poistot esitetään myynnin ja markkinoinnin kuluissa ja poistojen kirjaaminen aloitetaan, kun viranomainen on myöntänyt tuotteelle myyntiluvan ja tuotteen myynti aloitetaan.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvon alentuminen

Konserni arvioi jokaisena raportointikauden päättymispäivänä, onko viitteitä jonkin omaisuuserän arvonalentumisesta. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Liikearvon ja käyttöönottamattoman aineettoman omaisuuden osalta arvio tehdään vuosittain, vaikka viitteitä ei olisikaan ilmennyt. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai sen käyttöarvo sen mukaan, kumpi niistä on suurempi. Käyttöarvo lasketaan diskonttaamalla hyödykkeestä odotettavissa olevien vastaisten rahavirtojen nykyarvo.

Diskonntauskorkona on käytetty keskimääräistä painotettua pääoman tuottovaatimusta (WACC), joka on laskettu ennen veroja ja jossa on käytetty oman ja vieraan pääoman suhteena Standard & Poor'sin terveydenhuollon teollisuusindeksiä. Indeksillä vastaa tarkasteltavana olevan omaisuuserän suorituspotentiaalia ja riskejä.

Arvon alentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan, jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvon alentumistappio peruutetaan liikearvoa lukuun ottamatta, jos olosuhteissa tapahtuu muutos ja kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon. Arvon alentumistappiota ei peruuteta enempää kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvon alentumistappiota.

Liikearvon arvon alenemiset kirjataan tuloslaskelman kohtaan Muut liiketoiminnan kulut, joka sisältää toiminnolle kohdistamattomia kuluja. Käyttöönottamattoman aineettoman omaisuuden, joka muodostuu pääasiassa myyntiluvista ja tuoteoikeuksista, arvon alentumistestit laaditaan erikseen jokaisesta tase-arvoltaan olennaisesta omaisuuserästä. Arvon alentumiset kirjataan ao. toimintojen kuluihin, myyntilupien, tuote- ja myyntioikeuksien osalta myynnin ja markkinoinnin kuluihin.

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Vuokrasopimukset, joiden perusteella konsernille siirtyy olennainen osa hyödykkeiden omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Rahoitusleasingsopimukset merkitään taseeseen varoiksi ja veloiksi vuokra-ajan alkamisajankohtana joko hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon.

Rahoitusleasingsopimuksella hankitusta hyödykkeestä kirjataan poistot muiden aineellisten hyödykkeiden tapaan joko hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksusuoritukset jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen vuokra-aikana siten, että kullakin kaudella jäljellä olevan velan korkoprosentti pysyy samana. Vastaavat vuokravelvoitteet sisältyvät taseen pitkä- ja lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin.

Mikäli omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään sopimus muuna vuokrasopimuksena, ja sopimuksen perusteella maksettavat vuokrat kirjataan kuluksi tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Edellä mainittuja periaatteita sovelletaan sekä erillisiin vuokrasopimuksiin, että vuokrasopimuksiin, jotka sisältyvät muihin sopimuksiin.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan tuloslaskelmaan sillä raportointikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Huomattavan pitkän valmistusajan vaativien omaisuuserien hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot aktivoidaan osana kyseisen omaisuuserän hankintamenoa.

Julkiset avustukset

Tutkimuksiin liittyvät julkiset avustukset kirjataan tutkimuskulujen vähennykseksi niille raportointikausille, joilla avustuksia vastaavat kulut ovat syntyneet. Jos viranomaisilta on saatu päätös tutkimus- ja kehityslainan muuttamisesta avustukseksi, se tuloutetaan Muihin liiketoiminnan tuottoihin. Aineellisten tai aineettomien hyödykkeiden hankintaan liittyvät julkiset avustukset kirjataan hyödykkeiden hankintamenon pienennykseksi. Avustukset tuloutuvat tällöin pienempien poistojen muodossa hyödykkeen taloudellisena vaikutusaikana.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus esitetään taseessa itse valmistettujen tuotteiden osalta standardihintaa käyttäen, sekä ostettujen tuotteiden osalta painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alhaisemman todennäköisen luovutushinnan tai jälleenhankintahinnan määräisenä. Vaihto-omaisuuden arvoon on sisällytetty vaihto-omaisuuden hankintamenot sekä valmistusmenot, jotka sisältävät välittömästi tuotannon määrään yhteydessä olevat menot sekä systemaattisesti kohdistetun osuuden valmistuksen kiinteistä ja muuttuvista yleismenoista.

Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioituiden tuotteen valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja myynnistä johtuvat menot.

Rahoitusvarat

Luokittelu

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamisiin sekä myytävissä oleviin rahoitusvaroihin.

Luokittelu riippuu siitä, mihin tarkoitukseen kyseiset rahoitusvarat on hankittu, ja luokittelu päätetään alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Yli 12 kuukauden kuluttua tilinpäätöspäivästä erääntyvä rahoitusvara sisältyy taseessa pitkäaikaisiin varoihin. Mikäli rahoitusvara erääntyy tai se on tarkoitus pitää alle 12 kuukautta raportointikauden päättymispäivästä, se sisältyy taseen lyhytaikaisiin varoihin.

1. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä. Rahoitusvara luokitellaan tähän ryhmään, jos se on hankittu pääasiassa lähitulevaisuudessa tapahtuvaa myyntiä varten. Myös johdannaiset, joihin ei sovelleta IAS 39 mukaista suojauslaskentaa, luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi.

2. Lainat ja muut saamiset

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Tähän ryhmään kuuluvat myös Myyntisaamiset, Rahavarat ja rahoitusvaroiksi luettava osa taseen erästä Muut saamiset.

3. Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, jotka on joko nimenomaisesti luokiteltu tähän ryhmään tai joita ei ole luokiteltu mihinkään muuhun ryhmään. Tähän ryhmään sisältyy taseen Myytävissä olevat sijoitukset ja sijoitushetkellä yli 3 kuukauden pituiset rahamarkkinasijoitukset.

Kirjaaminen ja arvostaminen

Rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan selvityspäiväkäytännön mukaisesti kirjanpitoon lukuun ottamatta johdannaisia, jotka kirjataan hankintapäivänä. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat kirjataan alun perin käypään arvoon ja transaktiomenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan. Muut rahoitusvarat kirjataan alun perin myös käypään arvoon, mutta arvoon lisätään transaktiomenot.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat arvostetaan myöhemmin käypään arvoon, joka perustuu raportointikauden päättymispäivän markkinahintaan. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon, tai milloin käypä arvo ei ole määritettävissä luotettavasti, hankintamenoon vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla. Lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmällä.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ryhmän johdannaisten käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti sillä raportointikaudella, jonka aikana ne syntyvät, joko Liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin tai Rahoitustuottoihin ja -kuluihin riippuen siitä, onko suojattu operatiivisia vai rahoituseriä.

Myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon ja esitetään muissa laajan tuloksen erissä verovaikutus huomioon ottaen. Kertyneet käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tulosvaikutteisesti silloin kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio. Myytävissä olevien korkosijoitusten korkotuotot kirjataan rahoitustuottoihin käyttäen efektiivisen koron menetelmää.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta silloin, kun konserni on menettänyt sopimusperusteiset oikeudet rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt merkittäviä osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle.

Rahoitusvarojen arvon alentuminen

Konsernissa arvioidaan jokaisena raportointikauden päättymispäivänä, onko näyttöä siitä, että jonkin konsernin rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo saattaa olla alentunut.

Kriteerejä, joiden perusteella konsernissa todetaan, että arvonalentumistappion syntymisestä on objektiivista näyttöä:

- liikkeeseenlaskijan tai velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet
- sopimusehtojen rikkominen, kuten maksujen laiminlyönti tai maksusuorituksen merkittävä viivästyminen
- velallisen konkurssin tai muun taloudellisen uudelleenjärjestelyn todennäköisyys.

Jaksotettuun hankintamenuon taseeseen merkityt varat

Jaksotettuun hankintamenuon merkittyjen varojen arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Lainojen ja muiden saamisten ryhmän osalta tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja efektiivisellä korolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee jollakin myöhemmällä kaudella ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumisen kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan, kirjattu tappio peruutetaan tulosvaikutteisesti.

Myytävissä oleviksi luokitellut varat

Jos kyseessä on vieraan pääoman ehtoinen arvopaperi, konserni käyttää edellisessä kappaleessa mainittuja kriteerejä. Jos kyseessä on myytävissä oleviksi luokiteltu oman pääoman ehtoinen sijoitus, katsotaan käyvän arvon merkittävän tai pitkittyneen alentumisen alle hankintamenuon olevan merkki omaisuuserän arvon alentumisesta. Jos tällaista näyttöä on, käyvän arvon rahastoon kertynyt tappio siirretään tulosvaikutteiseksi eräksi. Oman pääoman ehtoisen sijoituksen arvonalentumistappiota ei peruuteta tulosvaikutteisesti, kun taas vieraan pääoman ehtoiseen instrumenttiin kohdistuneen arvonalentumistappion myöhempi peruuntuminen kirjataan tulosvaikutteisesti.

Rahavarat

Rahavaroihin sisältyvät käteisvarat, pankkitilien varat, pankkitalletukset sekä likvidit korkosijoitukset. Likvidit korkosijoitukset ovat pankkien ja yritysten emittoimia sijoitus- ja yritystodistuksia, joiden alkuperäinen maturiteetti on enintään 3 kuukautta.

Rahavirtalaskelmassa taseen rahavaroihin rinnastetaan rahamarkkinasijoitukset, jotka ovat myytävissä olevia korkosijoituksia ja joiden alkuperäinen maturiteetti on yli 3 ja enintään 6 kuukautta. Rahamarkkinasijoitukset ovat osa konsernin aktiivista kassanhallintaa.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon, josta on vähennetty transaktiomenot. Myöhemmin rahoitusvelat, lukuun ottamatta johdannaisvelkoja arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuon.

Rahoitusvelat luokitellaan taseessa pitkäaikaisiksi veloiksi, jos niiden eräpäivä on yli 12 kuukauden kuluttua raportointikauden päättymispäivästä. Käytössä olevat pankkitilien luottolimitit sekä emittoidut yritystodistukset kuuluvat lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin samoin kuin pitkäaikaisten korollisten velkojen seuraavan 12 kuukauden aikana lyhennettävä osuus.

Johdannaisinstrumentit ja suojauslaskenta

Johdannaiset kirjataan alun perin johdannaissopimuksen solmimispäivän käypään arvoon, ja sen jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon raportointikauden päättymispäivän markkinakurssiin. Johdannaiset esitetään taseessa muissa saamisissa ja veloissa.

Konserni ei sovelta IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa valuuttamääräisiä tase-eriä ja erittäin todennäköisiä ennakoituja rahavirtoja suojaaviin valuuttajohdannaisiin, vaikka ne konsernin rahoituspolitiikan mukaisesti on hankittu suojaavassa tarkoituksessa. Nämä johdannaissopimukset on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa oleviksi ja niiden käyvän arvon muutos kirjataan tulosvaikutteisesti joko Liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin tai Rahoitustuottoihin ja -kuluihin riippuen siitä, onko operatiivisesti tarkasteltuna suojattu myyntituottoja tai rahoituseriä.

Rahavirran suojaukset

Konserni soveltaa IFRS:n mukaista suojauslaskentaa korkojohdannaisiin, joilla suojataan lainojen pääoma- ja/tai korkovirtoja. Suojaussuhteen tehokkuus todennetaan sekä ennen kuin suojauslaskenta aloitetaan että säännöllisesti sen jälkeen vähintään kvartaaleittain. Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien

johdannaisinstrumenttien tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan omaan pääomaan arvomuutosrahastoon ja muutokset esitetään muissa laajan tuloksen erissä verovaikutus huomioon ottaen. Omaan pääomaan kirjatut arvostusvoitot ja -tappiot siirretään tuloslaskelmaan raportointikaudella, jolloin suojattu rahavirta kirjataan tuloslaskelmaan. Suojaussuhteen tehoton osuus kirjataan tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Oma pääoma

Kantaosakkeet esitetään osakepääomana. Uusien osakkeiden tai optioiden liikkeeseenlaskusta välittömästi johtuvat transaktiomenot esitetään verovaikutuksilla oikaistuin omassa pääomassa saatujen maksujen vähennyksenä. Jos jokin konserniin kuuluva yritys ostaa yhtiön osakkeita, maksettu vastike ja hankinnasta välittömästi aiheutuvat menot vähennetään omasta pääomasta.

Käyttöraho ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto sisältyvät osakeyhtiölain mukaisiin jakokelpoisiin varoihin.

Varaukset ja ehdolliset velat

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena olemassa oleva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja sen suuruus voidaan luotettavasti määritellä.

Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun konserni on laatinut yksityiskohtaisen uudelleenjärjestelysuunnitelman sekä aloittanut sen toimeenpanon tai tiedottanut asiasta osapuolille, joita se koskee.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetiedoissa.

Työsuhde-etuudet

Eläkevastuut

Konsernin eläkejärjestelyt hoidetaan kunkin maan paikallisten määräysten ja käytännön mukaisesti. Konsernilla on sekä maksupohjaisia että etuuspohjaisia järjestelyjä. Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja erillisille yksiköille. Konsernilla ei ole oikeudellisia eikä tosiasiallisia velvoitteita lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei kykene suoriutumaan työsuhde-etuuksien maksamisesta. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia järjestelyjä. Suoritukset maksupohjaisiin järjestelyihin kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi kyseiseltä kaudelta suoritettavien maksujen mukaisesti.

Konsernin merkittävimmät etuuspohjaiset eläkejärjestelyt ovat Suomessa, jossa konsernin toimihenkilöille on järjestetty Orionin Eläkesäätiössä lakisääteinen TyEL-eläketurva ja osalle toimihenkilöistä lisäeläketurva. Lisäksi konsernin johdolla on etuuspohjaiseksi luokiteltuja eläkejärjestelyjä henkivakuutusyhtiöissä. Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen velvoitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen.

Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden eläkekulut on laskettu käyttäen ennakoituun etuoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää (Projected Unit Credit Method). Eläkekulu kirjataan kuluksi henkilöstön arvioidulle palvelusajalle. Taseeseen kirjattava etuuspohjainen nettovelka on etuuspohjaisen velvoitteen raportointikauden päättämispäivän nykyarvo, josta on vähennetty järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo. Etuuspohjaisen velvoitteen nykyarvo on tulevaisuudessa arvion mukaan maksettavaksi tulevien eläkkeiden nykyarvo, kun diskonttokorkona on käytetty maturiteetiltaan etuuspohjaista velvoitetta mahdollisimman hyvin vastaavien, yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen korkoa. Lainat, joiden korkoa käytetään, on laskettu liikkeelle samassa valuutassa kuin maksettavat etuudet.

Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät uudelleen määrittämisestä johtuvat erät kirjataan suoraan muihin laajan tuloksen eriin sen tilikauden aikana, jolloin ne syntyvät. Konsernissa olennaisimmat uudelleen määrittämisestä johtuvat erät ovat vakuutusmatemaattisista voitoista ja tappioista sekä järjestelyyn kuuluvien varojen tuotosta (pl. nettokorkoon sisältyvät erät) johtuvia.

Konserni soveltaa laskentakäytäntöä, jossa järjestelystä aiheutuva nettokorko kirjataan liikevoiton yläpuolelle toimintokohtaisesti osana etuuspohjaista eläkekulua.

Osakeperusteiset maksut

Hallituksen päättämän avainhenkilöstölle suunnatun osakepalkkiojärjestelmän etuudet kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan etuuden syntymisjakson aikana. Osakkeina selvittävä osuus arvostetaan käypään arvoon etuuden myöntämishetkellä ja omaan pääomaan kirjataan tuloslaskelman kulukirjausta vastaava lisäys. Rahana selvittävä osuus kirjataan velkana, joka arvostetaan käypään arvoon raportointikauden päättymispäivänä. Osakkeiden käypä arvo on B-osakkeen päätöskurssi etuuden myöntämispäivänä. Ei-markkinaperusteiset ehdot, kuten henkilökohtaiset tavoitteet ja tulostavoitteet, vaikuttavat arvioon osakkeiden ja niihin liittyvien rahasuoritusten lopullisesta määrästä. Arvio lopullisesta osakkeiden ja niihin liittyvien rahasuoritusten määrästä päivitetään jokaisena raportointikauden päättymispäivänä. Arvioiden muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Tuloverot

Konsernin tuloslaskelman verokulu muodostuu konserniyhtiöiden raportointikauden tulokseen perustuvista veroista, aikaisempiin raportointikausiin kohdistuvista veronoikaisuista sekä laskennallisesta verosta. Suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin liittyvä verovaikutus kirjataan vastaavasti osaksi omaa pääomaa. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan voimassa olevan verokannan perusteella.

Laskennallinen vero lasketaan kaikista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon väliaikaisista eroista. Konserniyhtiöiden vahvistetuista verotuksellisista tappioista lasketaan verosaaminen vain siihen määrään asti, johon niitä arvioidaan voitavan tulevaisuudessa hyödyntää. Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä raportointikauden päättymispäivään mennessä säädetyjä tai käytännössä hyväksytyjä verokantoja.

Tuloutusperiaatteet

Myydyt tavarat ja palvelut

Konsernin liikevaihto sisältää tuotot tavaroiden sekä palveluiden myynnistä oikaistuna välillisillä veroilla, alennuksilla sekä valuuttamääräisestä myynnistä aiheutuvilla kurssieroilla. Liikevaihtoon sisältyy myös markkinointipartnereiden kanssa tehtyihin sopimuksiin perustuvia etappimaksuja, joilla partneri osallistuu kehitteillä olevan tuotteen tutkimus- ja kehityskulujen kattamiseen ja jotka on sidottu tutkimusprojekteissa saavutettuihin etappeihin. Lisäksi liikevaihtoon sisällytetään konserniyhtiöiden konsernin ulkopuolisille yhtiöille lisensioimista tuotteista saatavat rojaltit.

Tuotot tavaroiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelu on suoritettu. Etappimaksut kirjataan, kun tutkimus- ja kehitysprojekti on edennyt partnerin kanssa ennalta sovittuun vaiheeseen ja partnerille on syntynyt velvoite maksaa osuutensa. Rojaltit kirjataan suoriteperusteella lisensiointisopimusten mukaisesti.

Korot ja osingot

Korkotuotot on kirjattu efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot silloin, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

Toimintokohtaisen tuloslaskelman sisältö

Myytyjen suoritteiden kulut

Myytyjen suoritteiden kulut sisältävät tuotteiden valmistukseen ja hankintaan liittyvät palkka-, materiaali-, hankinta- ja muut kulut.

Myynnin ja markkinoinnin kulut

Myynnin ja markkinoinnin kulut sisältävät tuotteiden jakeluun, myyntikenttään, markkinointiin, mainontaan ja muuhun myynnin edistämiseen liittyvät kulut, mukaan lukien palkat.

Tutkimus- ja kehityskulut

Tutkimuksen ja kehityksen kulut sisältävät toimintaan liittyvät palkka- ja materiaalikulut, ulkopuolisilta ostettujen palvelujen kulut sekä muut kulut. Tutkimus- ja kehityskulut sisältävät myös yhteisiksi toiminnoiksi luokiteltujen tutkimus- ja kehityshankkeiden kulut. Kuluista kirjataan se osuus, joka vastaa konsernin osuutta hankkeesta sopimuksen mukaisesti.

Hallinnon kulut

Hallinnon kuluihin sisältyvät yleishallinnolliset kulut sekä konsernin johdon kulut.

Toiminnoille kohdistetaan niiden käytössä olevien hyödykkeiden poistot ja arvonalentumiset sekä aiheuttamisperiaatteen mukaisesti osuus hallinnon kuluista.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöstä laadittaessa yhtiön johto on joutunut tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat tilinpäätöksessä esitettyihin eriin. Toteumat voivat poiketa näistä arvioista. Arviot liittyvät pääosin omaisuuserien arvonalentumistestaukseen, etuusperusteisen eläkesaamisen ja -velan määrittämiseen sekä varausten ja tuloverojen määrittämiseen. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sovellettaessa.

Konsernissa keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja raportointikauden päättymispäivän arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät, jotka aiheuttavat merkittävän riskin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumiselle olennaisesti seuraavan raportointikauden aikana, ovat seuraavat:

Pitkäaikaiset omaisuuserät

Toteutuneet rahavirrat voivat poiketa arvioituista diskontatuista tulevista rahavirroista, koska yhtiön omaisuuserien pitkä taloudellinen käyttöaika, tuotteiden ennustettujen myyntihintojen, tuotantokustannusten sekä laskelmissa käytetyn diskonttauskoron muutokset voivat johtaa arvonalennuskulujen kirjaamiseen. Keskeisten muuttujien mahdollisten muutosten vaikutusta pitkäaikaisten omaisuuserien kirjanpitoarvoihin on arvioitu liitetiedossa 9 "Aineettomat hyödykkeet".

Työsuhde-etuudet

Konsernilla on erilaisia eläkejärjestelyjä työntekijöidensä eläkkeelle jäämisen tai työsuhteen päättymisen varalta. Työsuhde-etuuksiin liittyvien kulujen ja velkojen laskennassa käytetään useita tilastollisia ja muita vakuutusmatemaattisia tekijöitä kuten diskonttauskorko, arvioidut tulevat palkkatason muutokset ja vaihtuvuus. Käytetyt tilastolliset tekijät voivat poiketa huomattavasti toteutuneesta kehityksestä johtuen mm. muuttuneesta yleisestä taloudellisesta tilanteesta ja henkilökunnan palvelusajan pituudesta. Vakuutusmatemaattisten tekijöiden muutoksista aiheutuneet voitot ja tappiot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin sen tilikauden aikana, jolloin ne syntyvät. Muutokset vaikuttavat tilikauden laajaan tulokseen.

Tuloverot

Konserni arvioi tilinpäätösten yhteydessä erityisesti laskennallisten verosaamisten kirjausperusteet. Tätä varten arvioidaan, miten todennäköisesti tytäryhtiöillä on kerrytettävissä verotettavaa tuloa, jota vastaan käyttämättömät verotukselliset tappiot tai käyttämättömät verotukseen liittyvät hyvitykset voidaan hyödyntää. Ennusteissa käytettävät tekijät voivat poiketa toteutuneista, mikä voi johtaa verosaamisten kulukirjauksiin tuloslaskelmassa.

Tulevina tilikausina sovellettavat uudet IFRS-standardit ja IFRIC-tulkinnat

Konserni ottaa käyttöön 1.1.2017 seuraavat uudet standardit ja tulkinnat sekä muutokset olemassa oleviin standardeihin:

- IAS 7 (muutos)¹, *Rahavirtalaskelmat*. Standardin muutoksen myötä rahoituksen rahavirtaan luettavien varojen ja velkojen muutoksista annettavien tietojen määrä lisääntyy. Lisäksi muutos edellyttää, että rahoituksen varojen ja velkojen muutokset tulee esittää erillään muista varoista ja veloista.
- IAS 12 (muutos)¹, *Tuloverot*. Standardin muutos ohjeistaa käypään arvoon kirjattuihin omaisuuseriin liittyvien realisoitumattomien tappioiden käsittelystä tilinpäätöksessä. Mikäli nämä omaisuuserät on arvostettu verotuksessa hankintamenoona, tilanne johtaa vähennyskelpoisen väliaikaisen eron syntymiseen verotuksen ja kirjanpito-käsittelyn välillä. Lisäksi muutoksessa täsmennetään, että verotettavaa tuloa arvioitaessa tulee huomioida tilanteet, jossa varoihin luettavasta erästä tullaan saamaan mahdollisen luovutuksen yhteydessä enemmän kuin sen nykyinen kirjanpitoarvo.
- IASB:n vuosittaiset parannukset (2014–2016)¹ standardiin IFRS 12, *Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä*. IFRS 12-standardin esittämisvaatimukset, pois lukien yhteenveto tytär-, yhteis-, ja osakkuusyhtiöksiä koskevasta taloudellisesta informaatiosta, koskevat konsernin sellaisia osuuksia muissa yhteisöissä, jotka on IFRS 5:n mukaisesti luokiteltu myytävänä oleviksi tai lopetetuiksi toiminnoiksi.

Konserni ottaa käyttöön 1.1.2018 tai sen jälkeen seuraavat uudet standardit ja tulkinnat sekä muutokset olemassa oleviin standardeihin:

- IFRS 15 (uusi standardi ja muutos¹), *Myyntituotot asiakassopimuksista*. Standardin vaikutuksesta konsernitilinpäätökseen on annettu tietoa alla erillisessä kappaleessa. Standardin muutos selventää suoritevelvoitteen yksilöimistä ja lisenssien käsittelyä. Konserni huomioi muutokset osana IFRS 15-standardin käyttöönottoa.
- IFRS 16 (uusi standardi)¹, *Vuokrasopimukset*. Uusi standardi korvaa aiemman vuokrasopimuksia koskeneen IAS 17-standardin, jonka mukaan vuokralle ottajan piti kirjata rahoitusleasing-sopimus tasevaikutteisesti. Muilla vuokrasopimuksilla ei ollut vaikutusta taseeseen. Uuden standardin myötä lähes kaikki vuokrasopimukset merkitään taseeseen. Standardi tulee vaikuttamaan taseeseen perustuviin tunnuslukuihin, kuten omavaraisuusasteeseen. IAS 17:ssä muuksi vuokrasopimukseksi luokiteltujen sopimusten osalta IFRS 16 tulee muuttamaan tuloslaskelmaan kirjattavien kulujen kohdistumista ja kullakin tilikaudella kirjattavien kulujen kokonaismäärää. Muiden vuokrasopimusten osalta kulujen määrä tulee olemaan sopimusten ensimmäisinä vuosina korkeampi, ja kulut alentuvat vuokra-ajan loppua kohti. Tilikauden 2016 lopussa konsernilla oli yhteensä 6,7 miljoonaa euroa vuokravastuita muihin ei-purettavissa oleviin vuokrasopimuksiin liittyen (ks. konsernitilinpäätöksen liitetieto 27). Konserni on selvittämässä standardin vaikutusta konsernitilinpäätökseen.
- IFRS 9 (uusi standardi), *Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu ja arvostaminen*. Uusi standardi korvaa IAS 39 -standardin ja se tuo muutoksia rahoitusvarojen luokitteluun ja arvostamiseen, niiden arvon alentumisen määrittämiseen sekä suojauslaskennan periaatteisiin. Yhtiön johto on aloittanut IFRS 9 -standardin käyttöönoton vaikutusten analysoinnin. Yhtiön tämän hetkisen näkemyksen mukaan standardin käyttöönotolla ei tule olemaan merkittävää vaikutusta tilinpäätöksen lukuihin, sillä yhtiön rahoitusvarat on pääasiassa arvostettu IFRS 9 -standardin linjauksen mukaisesti. Myyntisaamisten odotettujen tappioiden määrittämiseksi käyttöön otettava malli tullaan määrittelemään. Konsernin luottoriski ei ole merkittävä, eikä olennaisia luottotappioita odoteta kirjattavan jatkossakaan. Yhtiö ei tällä hetkellä sovelta suojauslaskentaa ja täten IFRS 9 -standardin tuomat muutokset suojauslaskentaan eivät vaikuta yhtiöön. Uusi standardi tuo uusia liitetietovaatimuksia, ja esittämistapaan tulee joitain muutoksia.
- IFRS 2 (muutos)¹, *Osakeperusteiset maksut*. Standardin muutos ohjeistaa mm. oikeuden syntymisehtojen ja lopullista oikeutta synnyttämättömien ehtojen vaikutuksesta käteisvaroina maksettavien osakeperusteisten liiketoimien arvostamiseen. Lisäksi muutos käsittelee osakeperusteisesti maksettavien liiketoimien arvostusta, kun niihin liittyy nettoselvitys verovelvoitteiden osalta. Konserni on selvittämässä standardin vaikutusta konsernitilinpäätökseen.
- IFRIC 22 (uusi ohjeistus)¹, *Ulkomaan rahan määräiset liiketoimet ja ennakkomaksut*. Ohjeistus käsittelee sitä, mitä kurssia tulee käyttää raportointihetkellä sellaisiin ulkomaan rahan määräisiin eriin, kun suoritus on tehty tai saatu ennakkona. Konserni on selvittämässä standardin vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

¹ *Kyseistä standardia, tulkintaa tai muutosta ei vielä ole hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa*

IFRS 15 -standardin käyttöönotto

IFRS 15 -standardi tulee korvaamaan aiemmat tuloutusta säädelleet IAS 18- ja IAS 11 -standardit. Konserni tulee ottamaan standardin käyttöön 1.1.2018 alkavalla tilikaudella. Konserni soveltaa IFRS 15 -standardia takautuvasti siten, että soveltamisen aloittamisesta kertynyt vaikutus kirjataan omaan pääomaan kertyneiden voittovarojen alkusaldon oikaisuksi. Alkusaldon oikaisu kirjataan tilikaudella 2018, jolloin standardi otetaan käyttöön. Oikaisu tehdään vain niiden sopimusten osalta, jotka eivät ole kokonaan toteutettuja 1.1.2018. Lisäksi konserni ilmoittaa määrät, joilla IFRS 15:n käyttöönotto vaikuttaa muihin tilinpäätöksen eriin.

Konserni on päättänyt arvioida IFRS 15:n vaikutusta liikevaihdon kirjaamiseen erikseen seuraavien tuottovirtojen osalta:

- Tuotteiden myynti
- Palveluiden myynti
- Markkinoilla olevien tuotteiden myyntioikeuksien myynti
- Yhteistyökumppanien kanssa tehtävä kliinisen vaiheen tutkimus- ja kehitystyö

Analyysi IFRS 15:n vaikutuksista edellä mainittuihin tuottovirtoihin on esitetty alla. Kohtien 2-4 tuottovirroista kertyvän liikevaihdon yhteissumma selittää konsernin vuosittaisesta liikevaihdosta keskimäärin alle viisi prosenttia. Tilikaudella 2016 näistä tuottovirroista kirjattu liikevaihto oli 18,6 miljoonaa euroa eli 1,7 prosenttia konsernin koko liikevaihdosta. Konsernin näkemyksen mukaan IFRS 15:n vaikutus näiden erien liikevaihtoon ei ole merkittävä osa koko konsernin liikevaihdosta.

1. Tuotteiden myynti

Konserni arvioi, että IFRS 15:n käyttöönotto ei tule vaikuttamaan tuotteiden myynnistä kirjattavaan liikevaihtoon silloin, kun myyntiin ei liity myyntioikeuden siirtoa tai muuta yhteistyötä asiakkaan kanssa. Yksittäisen tuote-erän toimitus asiakkaalle muodostaa yhden suoritevelvoitteen, joka tuloutuu toimitusehtojen mukaisesti määräysvallan siirtyessä konsernilta asiakkaalle. Suoritevelvoitteelle kohdistettava myyntihinta on pääsääntöisesti muuttuva, koska siihen saattaa liittyä alennus- ja kannustinehtoja.

IFRS 15:n vaikutus tuotteiden myynnistä kertyvään liikevaihtoon ei ole konsernin näkemyksen mukaan olennainen konsernin koko liikevaihdon kannalta.

2. Palveluiden myynti

Konserni tuottaa sopimusvalmistukseen liittyviä palveluita, joista merkittävä osa liittyy tuotantoedellytysten luontiin tulevalle sopimusvalmistukselle. Konserni arvioi, että tulevaan sopimusvalmistukseen sidoksissa olevat palvelut muodostavat sopimusvalmistettavien tuotteiden kanssa yhden suoritevelvoitteen. Sen vuoksi pääosa näihin palveluihin liittyvistä suoritevelvoitteista täyttyy sen ajan kuluessa, kun valmiita tuotteita toimitetaan asiakkaalle.

IFRS 15:n käyttöönoton myötä osa konsernin palvelumyynnistä muuttuu tuloutettavaksi sopimuskauden aikana. Liikevaihto palveluiden myynnistä oli 3,8 miljoonaa euroa tilikaudella 2016. Konsernilla on useita palvelumyyntiin liittyviä sopimuksia, joiden arvo ei ole yksittäin tarkasteltuna merkittävä. Näiden seikkojen vuoksi IFRS 15:n vaikutus palveluiden myynnistä kertyvään liikevaihtoon ei ole konsernin näkemyksen mukaan olennainen konsernin koko liikevaihdon kannalta.

3. Markkinoilla olevien tuotteiden myyntioikeuksien myynti

Konsernin sopiessa markkinoilla olevan valmiin tuotteen myyntioikeuksien myynnistä ja samalla tuotteiden valmistamisesta ulkopuoliselle taholle, konsernin arvion mukaan nämä on useissa tapauksissa käsiteltävä yhtenä suoritevelvoitteena. Konserni on yleensä valmistanut tuotetta itse ennen myyntioikeuden myyntiä, jolloin konsernilla on valmistukseen liittyvä tietotaito, joka ei muutoin ole asiakkaan helposti saavutettavissa.

Myyntioikeuden myyntiin liittyvä suoritevelvoite on ajan kuluessa täyttyvä silloin, kun se on sidoksissa tuotteen valmistukseen. Suoritevelvoitteelle kohdistuva myyntihinta koostuu myyntioikeudesta saadusta vastikkeesta, valmiiden tuotteiden toimittamisesta saatavasta vastikkeesta, sekä mahdollisista rojaltituotoista. Siten konsernin saama maksu myyntioikeuden myynnistä tuloutuu sen ajan kuluessa, kun konserni arvioi tuotteen kerryttävän olennaista myyntituottoa markkinoilla.

IFRS 15:n käyttöönoton myötä osa konsernin myyntioikeuksien siirroista saaduista maksuista muuttuu tuloutettavaksi sopimuskauden aikana tai sen ajan kuluessa, kun tuotteen arvioidaan kerryttävän olennaista myyntituottoa markkinoilla. Kirjausperiaatteen muutoksen keskimääräistä vaikutusta tulevaan liikevaihdoksi kirjattavaan määrään ei pystytä arvioimaan liiketapahtumien harvinaisuuden ja luonteen vuoksi. Konsernin näkemyksen mukaan IFRS 15:n vaikutus myyntioikeuksien siirrosta kertyvään liikevaihtoon ei ole olennainen konsernin koko liikevaihdon kannalta.

4. Yhteistyökumppanien kanssa tehtävä kliinisen vaiheen tutkimus- ja kehitystyö

Konsernilla on käynnissä yhteistyökumppanien kanssa kliinisen vaiheen tutkimus- ja kehitystyöprojekteja. Näistä projekteista olennaisia IFRS 15:n osalta ovat ne, joiden perusteella konserni vastaanottaa milestone-maksuja yhteistyökumppaneilta. Milestone-maksut koostuvat tavallisesti sopimuksen allekirjoituksen yhteydessä saatavasta kertakorvauksesta ja projektin edistymiseen sidotuista etappimaksuista. Lisäksi sopimuksissa voidaan sopia valmiin tuotteen myyntioikeuksiin liittyvistä korvauksista, kuten rojalteista. Kliinisen vaiheen tutkimusten totetuttaminen on mahdollista useamman palvelutarjoajan toimesta, minkä vuoksi yhteistyökumppani pystyy hyödyntämään allekirjoitushetkellä luovutettuja tutkimustuloksia omassa liiketoiminnassaan.

Konserni on arvioimassa IFRS 15:n käyttöönoton vaikutuksia yhteistyökumppanien kanssa tehtävien kliinisen vaiheen tutkimus- ja kehitystyöprojektien tuloutukseen. Konsernilla on muutamia näihin projekteihin liittyviä sopimuksia, jotka ovat yksilöllisiä ja joiden analysointi on meneillään. Käsitys IFRS 15:n vaikutuksesta näistä sopimuksista saatavien vastikkeiden tulouttamiseen valmistuu tilikauden 2017 aikana.

1. Toimintasegmentit

Konsernilla on kaksi raportoitavaa segmenttiä, jotka ovat konsernin strategisia liiketoiminta-alueita. Toimintasegmentit perustuvat konsernin sisäiseen organisaatorakenteeseen ja sisäiseen taloudelliseen raportointiin. Raportoivat segmentit ovat lääkeliiketoiminta ja diagnostiikkaliiketoiminta. Lääkeliiketoiminta kehittää, valmistaa ja markkinoi lääkkeitä ja lääkkeiden vaikuttavia aineita. Diagnostiikkaliiketoiminta kehittää, valmistaa ja markkinoi diagnostisia testejä.

Segmentin varat ja velat ovat eriä, joita segmentti käyttää liiketoiminnassaan tai jotka ovat järkevällä tavalla kohdistettavissa segmenteille. Konsernierät sisältävät vero- ja rahoituseriä, koko konsernille yhteisiä eriä sekä segmenttien välisten tapahtumien eliminoinnit. Investoinnit koostuvat aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden lisäyksistä.

Segmenttien välinen hinnoittelu on markkinahintapohjaista.

Toimintasegmentit

1 000 EUR	Lääke- liiketoiminta		Diagnostiikka- liiketoiminta		Konsernierät		Konserni	
	1-12/2016	1-12/2015	1-12/2016	1-12/2015	1-12/2016	1-12/2015	1-12/2016	1-12/2015
Tavaroiden myynti	976 782	922 464	54 630	57 594			1 031 412	980 058
Palveluiden myynti	3 696	3 983	116	28			3 812	4 011
Rojaltit ja etappimaksut	38 255	31 344	37	181			38 292	31 525
Myynti konsernin ulkopuolelle	1 018 733	957 791	54 783	57 803			1 073 517	1 015 594
Segmenttien välinen myynti	2 828	3 102	1		-2 829	-3 102		
Liikevaihto	1 021 561	960 893	54 784	57 803	-2 829	-3 102	1 073 517	1 015 594
Liikevoitto	316 396	268 978	8 370	8 488	-10 196	-10 915	314 569	266 551
Varat	776 862	740 784	48 762	51 302	237 271	255 291	1 062 894	1 047 377
Velat	209 039	210 973	17 599	16 213	194 882	225 277	421 520	452 464
Investoinnit	49 665	40 605	1 108	3 710	370	188	51 143	44 503
Poistot	36 957	36 624	2 775	2 726	530	1 124	40 261	40 474
Arvon alentumiset	338	1 300					338	1 300
Liiketoiminnan rahavirta	295 634	327 450	14 501	17 888	-61 044	-90 413	249 091	254 924
Investointien rahavirta	-20 237	-37 977	-1 134	-4 135	266	-98	-21 105	-42 209
Rahoituksen rahavirta							-237 424	-230 832
Henkilöstö keskimäärin	3 131	3 113	291	293	24	26	3 446	3 431

Konsernieriin sisältyy konsernieliminoiteja seuraavasti: liikevaihto 2,8 (2015: 3,1) miljoonaa euroa, liikevoitto 0,0 (2015: 0,0) miljoonaa euroa, varat ja velat 19,7 (2015: 14,3) miljoonaa euroa. Muut konsernierät ovat konsernihallinnon kuluja sekä segmenteille kohdistamattomia rahoitus- ja muita eriä.

Liikevaihto tulosityksittäin

1 000 EUR	1-12/2016	1-12/2015
Lääkeliiketoiminta	1 021 561	960 893
Alkuperälääkkeet	350 403	322 478
Erityistuotteet	507 786	471 234
Eläinlääkkeet	77 282	77 028
Fermion	47 594	52 662
Sopimusvalmistus ja muut	38 496	37 492
Diagnostiikkaliiketoiminta	54 784	57 803
Konsernierät	-2 829	-3 102
Konserni yhteensä	1 073 517	1 015 594

Maantieteelliset alueet esitetään päämarkkina-alueittain. Maantieteellisten alueiden liikevaihto esitetään asiakkaan sijaintimaan mukaan. Varat ja investoinnit esitetään niiden sijaintimaan mukaan.

1 000 EUR	1-12/2016	Suomi	Skandinavia	Muu Eurooppa	Pohjois-Amerikka	Muut maat	Konserni
Myynti konsernin ulkopuolelle		338 486	174 044	335 747	86 148	139 091	1 073 517
Varat		934 994	39 659	86 904		1 337	1 062 894
Investoinnit		50 892		169		82	51 143

1 000 EUR	1-12/2015	Suomi	Skandinavia	Muu Eurooppa	Pohjois-Amerikka	Muut maat	Konserni
Myynti konsernin ulkopuolelle		318 528	163 987	316 663	76 223	140 193	1 015 594
Varat		955 552	31 806	59 192		826	1 047 377
Investoinnit		44 150		243		110	44 503

2. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

1 000 EUR	1-12/2016	1-12/2015
Myyntivoitot aineettomista hyödykkeistä, aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä ja myytävissä olevista sijoituksista	22 526	282
Vuokratuotot	402	379
Kurssivoitot ja -tappiot	-528	-1 748
Muut liiketoiminnan tuotot	2 261	2 721
Muut liiketoiminnan kulut	-372	-145
Yhteensä	24 288	1 489

3. Poistot ja arvonalentumiset

Toimintokohtaiset poistot ja arvonalentumiset

1 000 EUR	1-12/2016	1-12/2015
Myytyjen suoritteiden kulut	21 995	21 122
Myynti ja markkinointi	7 184	8 546
Tutkimus ja kehitys	4 662	4 608
Hallinto	6 758	7 499
Yhteensä	40 600	41 774

Poistot ja arvonalentumiset hyödykeryhmittäin

1 000 EUR	1-12/2016	1-12/2015
Rakennukset ja rakennelmat	8 911	8 972
Koneet ja kalusto	21 408	21 071
Muut aineelliset hyödykkeet	154	183
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet yhteensä	30 473	30 226
Aineettomat oikeudet	9 232	10 402
Muut aineettomat hyödykkeet	895	1 147
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	10 127	11 548

Tilikaudella on kirjattu arvonalennus 0,3 (2015: 1,3) miljoonaa euroa aineettomista oikeuksista myynnin ja markkinoinnin kuluihin. Selvitys poistojen perusteista on esitetty tilinpäätöksen laatusisäilytyksissä.

4. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut ja tilintarkastajan palkkiot

1 000 EUR	1-12/2016	1-12/2015
Palkat ja palkkiot	175 462	168 867
Eläkekulut		
Maksupohjaiset järjestelyt	23 546	20 553
Etuuspohjaiset järjestelyt	2 904	10 985
Osakekannustinjärjestelmä		
Osakkeina toteutettavat	3 224	2 847
Rahana toteutettavat	5 082	4 420
Muut henkilösivukulut	14 176	12 950
Yhteensä	224 394	220 622
Henkilöstö keskimäärin	3 446	3 431

Segmenttikohtaiset henkilöstömäärät esitetään liitetiedossa 1. Toimintasegmentit.
 Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt esitetään liitetiedossa 12. Eläkesaamiset ja -velvoitteet
 Johdon työsuhde-etuudet esitetään liitetiedossa 29. Lähipiiritapahtumat.

Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on voimassa vuonna 2013 alkanut sekä vuonna 2016 alkanut konsernin avainhenkilöiden osakepohjainen kannustinjärjestelmä.

Vuonna 2013 alkaneessa järjestelmässä on ansaintajaksoja, joiden alkamisesta ja pituudesta yhtiön hallitus on päättänyt vuosittain vuosina 2013, 2014 ja 2015. Hallitus päättää ansaintajakson ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Järjestelmän käyttöönoton yhteydessä alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2013 ja kalenterivuodet 2013–2015. Vuonna 2014 alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2014 ja kalenterivuodet 2014–2016. Vuonna 2015 alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2015 ja kalenterivuodet 2015–2017. Järjestelmän palkkio ansaintajaksoilta 2013, 2014 ja 2015 perustuu Orion-konsernin liikevoittoon. Järjestelmän palkkio ansaintajaksoilta 2013–2015, 2014–2016 ja 2015–2017 perustuu Orion Oyj:n B-osakkeen kokonaistuottoon.

Vuonna 2016 alkaneessa järjestelmässä on ansaintajaksoja, joiden alkamisesta ja pituudesta yhtiön hallitus on päättänyt tai tulee päättämään vuosittain vuosina 2016, 2017 ja 2018. Hallitus päättää ansaintajakson ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Järjestelmän käyttöönoton yhteydessä alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2016 ja kalenterivuodet 2016–2018. Järjestelmän palkkio ansaintajaksoilta 2016 perustuu Orion-konsernin liikevoittoon. Järjestelmän palkkio ansaintajaksolta 2016–2018 perustuu Orion Oyj:n B-osakkeen kokonaistuottoon.

Järjestelmän palkkiot maksetaan osittain yhtiön B-osakkeina ja osittain rahana. Palkkioita on maksettu ja mahdollisia tulevia palkkioita maksetaan seuraavasti:

Ansaintajakso	Palkkio maksettu / mahdollinen palkkio maksetaan
2013	3.3.2014
2014	2.3.2015
2013-2015	1.3.2016
2015	1.3.2016
2014-2016	2017
2016	2017
2015-2017	2018
2016-2018	2019

Vuonna 2013 alkaneen järjestelmän yhden vuoden pituisten ansaintajaksoiden perusteella saatuja osakkeita ei saa luovuttaa järjestelmään määritetyn sitouttamisjakson aikana. Kolmen vuoden ansaintajaksoiden ei liity sitouttamisjaksoa.

Vuonna 2013 alkaneen järjestelmän kohderyhmään kuuluu noin 35 henkilöä. Järjestelmän perusteella maksettavien palkkioiden yhteismäärä on enintään 500 000 Orion Oyj:n B-osaketta ja osakkeiden arvoa vastaava määrä rahaa. Järjestelmästä on 31.12.2016 mennessä maksettu palkkioina yhteensä 320 475 Orion Oyj:n B-osaketta.

Vuonna 2016 alkaneen järjestelmän kohderyhmään kuuluu enintään 50 henkilöä. Järjestelmän perusteella maksettavien palkkioiden yhteismäärä on enintään 500 000 Orion Oyj:n B-osaketta ja osakkeiden arvoa vastaava määrä rahaa. Järjestelmästä ei ollut 31.12.2016 mennessä vielä maksettu palkkioita.

Järjestelmästä aiheutuvat kulut kirjataan sitouttamisjakson aikana. Odotettavissa olevia osinkoja ei ole erikseen otettu huomioon, koska osingot huomioidaan osakepalkkion määräytymisessä. Orion Oyj:n B-osakkeen kokonaistuottoon perustuvien ansaintajaksoiden palkkioiden käyvät arvot on kerrottu alla olevassa taulukossa. Käyvät arvot on määritetty Binary "asset or nothing call" -optionarvostusmallilla.

Voimassa olevat ansaintajaksot	2016	2016–2018	2015–2017	2014–2016
Ansaintajaksot alkamispäivä	1.1.2016	1.1.2016	1.1.2015	1.1.2014
Ansaintajaksot päättymispäivä	31.12.2016	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016
Sitouttamisjakson päättymispäivä	31.12.2018			
Osakepalkkioiden myöntämispäivä	23.3.2016	23.3.2016	27.2.2015	27.2.2014
Osakkeiden käypä arvo myöntämishetkellä, EUR ¹	29,16	29,16	29,09	24,00
Palkkioiden käypä arvo myöntämishetkellä, EUR ¹		8,67	13,73	12,09

¹ Palkkioiden osakekohtainen käypä arvo myöntämishetkellä on määritetty Binary "asset or nothing call" -optionarvostusmallilla.

Luovutetut osakkeet	1-12/2016	1-12/2015	1-12/2014
Tilikaudella luovutetut osakkeet, kpl	144 350	141 949	119 326
Osakekohtainen luovutushinta, EUR ¹	31,0826	28,9171	23,4802
Luovutushinta yhteensä, EUR	4 486 773	4 104 753	2 801 798
Sitouttamisjakson päättymispäivä ²	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015

¹ B-osakkeen luovutuspäivän keskikurssi.

² Koskee vain kalenterivuoden mittaisen ansaintajaksot perusteella myönnettyjä osakkeita

Tilintarkastajan palkkiot

1 000 EUR	1-12/2016	1-12/2015
Tilintarkastus	224	227
Tilintarkastuslain mukaiset toimeksiannot	46	47
Veroneuvonta	93	55
Muut palvelut	17	15
Yhteensä	381	343

5. Rahoitustuotot ja -kulut

1 000 EUR	1-12/2016	1-12/2015
Korkotuotot lainoista ja muista saamisista	119	212
Korkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	12	21
Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	149	232
Valuuttakurssierot, netto	547	371
Muut rahoitustuotot	2	1
Rahoitustuotot yhteensä	828	837
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön kirjatuista veloista	4 650	5 178
Muut rahoituskulut	239	342
Rahoituskulut yhteensä	4 889	5 520
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-4 061	-4 683

Konsernilla ei ole ollut tilikauden aikana huomattavia pitkän valmistusajan vaativia omaisuushankintoja, joten tilikaudella ei ole aktivoitu vieraan pääoman menoja.

Liikevoiton yläpuolelle kirjatut valuuttakurssivoitot (+) ja -tappiot (-)

1 000 EUR	1-12/2016	1-12/2015
Liikevaihtoon sisältyvät	1 880	1 162
Myytyjen suoritteiden kuluihin sisältyvät	-480	97
Muihin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät	-528	-1 748
Toimintojen kuluihin sisältyvät	2	-236

6. Tuloverot

1 000 EUR	1-12/2016	1-12/2015
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	62 575	53 460
Aikaisempien tilikausien tuloverot	82	-92
Laskennalliset verot	-770	791
Yhteensä	61 887	54 159

Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut verot

	1-12/2016	1-12/2015
Rahavirran suojauksen arvonmuutos (tuotto -/ kulu +)		26
Myytävissä olevien sijoitusten arvonmuutos (tuotto -/ kulu +)	-1 289	263
Etuuspohjaisten eläkkeiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät (tuotto -/kulu +)	924	12 269

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan 20,0 %:n verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytys

1 000 EUR	1-12/2016	1-12/2015
Tulos ennen veroja	310 934	262 317
Konsernin verot laskettuna kotimaan verokannalla	62 187	52 463
Ulkomaisten tytäryhtiöiden eriävien verokantojen vaikutus	1 312	1 648
Verovapaat tuotot	-2 565	-231
Vähennyskeltottomat kulut	786	895
Vahvistettujen tappioiden hyödyntäminen		-233
Verot edellisiltä tilikausilta	82	-92
Muut erät	85	-293
Konsernin tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot	61 887	54 159
Efektiivinen verokanta	19,9 %	20,6 %

7. Osakekohtainen tulos ja osinko**Laimentamaton osakekohtainen tulos**

	1-12/2016	1-12/2015
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto, 1 000 EUR	249 047	208 158
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana, 1 000 kpl	140 671	140 806
Laimentamaton osakekohtainen tulos, EUR	1,77	1,48

Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos

	1-12/2016	1-12/2015
Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa käytettävä tulos, 1 000 EUR	249 047	208 158
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa, 1 000 kpl	140 671	140 806
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos, EUR	1,77	1,48

Osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden voitto tilikauden aikana ulkona olevien osakkeiden keskimääräisellä lukumäärällä kauden aikana. Osakkeiden keskimääräistä lukumäärää on oikaistu tilikauden 2016 aikana konsernin hallussa olevilla omilla osakkeilla.

Osakekohtainen osinko

	1-12/2016	1-12/2015
Tilikaudella maksettu osinko, 1 000 EUR	183 267	183 079
Osakkeiden lukumäärä 31.12., 1 000 kpl	140 474	140 830
Tilikaudella maksettu osakekohtainen osinko, EUR	1,30	1,30

Osakekohtainen osinko lasketaan jakamalla tilikaudella maksettu osinko tilinpäätöspäivänä ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. 31.12.2016 konsernin hallussa oli 783 366 kpl yhtiön omia osakkeita.

Yhtiökokoukselle, joka pidetään 22.3.2017, ehdotetaan tilikaudelta 2016 jaettavaksi osinkona 1,55 euroa osakkeelta, yhteensä 217,7 miljoonaa euroa. Ehdotettua osinkoa ei ole otettu huomioon tilinpäätöksessä.

8. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

2016

1 000 EUR	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet ¹	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	5 945	321 889	383 230	4 654	24 149	739 867
Lisäykset		5 330	15 710	41	23 385	44 466
Vähennykset		-238	-15 561	-15	-165	-15 979
Siirrot tase-erien välillä		5 166	11 239	21	-16 448	-22
Kurssierot			23	-75		-52
Hankintameno 31.12.2016	5 945	332 148	394 642	4 625	30 921	768 281
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	204	-181 651	-278 754	-3 259		-463 460
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		231	14 364	15		14 610
Tilikauden poistot		-8 911	-21 408	-154		-30 473
Kurssierot			25	75		100
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	204	-190 330	-285 773	-3 323		-479 222
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	6 148	140 239	104 476	1 395	24 149	276 407
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	6 148	141 818	108 869	1 302	30 921	289 059

2015

1 000 EUR	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet ¹	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	5 945	307 312	366 045	4 656	24 052	708 010
Lisäykset		9 818	13 105	161	15 619	38 703
Vähennykset		-1 552	-5 041	-209		-6 802
Siirrot tase-erien välillä		6 312	9 142	17	-15 522	-52
Kurssierot			-20	29		9
Hankintameno 31.12.2015	5 945	321 889	383 230	4 654	24 149	739 867
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015	204	-174 191	-261 668	-3 260		-438 915
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		1 552	3 977	209		5 739
Tilikauden poistot		-8 972	-21 071	-183		-30 226
Kurssierot		-40	8	-26		-57
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015	204	-181 651	-278 754	-3 259		-463 460
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	6 148	133 121	104 376	1 397	24 052	269 094
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	6 148	140 239	104 476	1 395	24 149	276 407

¹ Muut aineelliset hyödykkeet sisältävät pääosin vuokrahuoneistojen perusparannuksia, asfaltointeja, ympäristöitä ja taidesineitä.

Rahoitusleasingisopimukset

Koneisiin ja kalustoon sisältyvä rahoitusleasingisopimuksilla hankittu omaisuus

1 000 EUR	2016	2015
Hankintameno	15 539	14 139
Kertyneet poistot	-13 739	-12 697
Kirjanpitoarvo	1 800	1 442

Koneiden ja kaluston hankintamennon lisäksi sisältyy rahoitusleasingisopimuksilla vuokrattuja hyödykkeitä 1,6 (2015: 0,7) miljoonaa euroa.

Tilikaudella ei ole esiintynyt viitteitä siitä, että aineellisten hyödykkeiden arvo saattaisi olla alentunut.

9. Aineettomat hyödykkeet

1 000 EUR	2016			
	Liikearvo	Aineettomat oikeudet ¹	Muut aineettomat hyödykkeet ²	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	13 487	136 485	57 078	207 050
Lisäykset		5 367	881	6 247
Vähennykset		-3 564	-503	-4 067
Siirrot tase-erien välillä		22		22
Kurssierot			5	5
Hankintameno 31.12.2016	13 487	138 310	57 461	209 257
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016		-94 750	-54 559	-149 308
Vähennysten kertyneet poistot		3 539	503	4 042
Tilikauden poistot		-8 893	-895	-9 789
Arvonalentumiset		-338		-338
Kurssierot				
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016		-100 443	-54 951	-155 394
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	13 487	41 735	2 519	57 741
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	13 487	37 867	2 510	53 863

1 000 EUR	2015			
	Liikearvo	Aineettomat oikeudet ¹	Muut aineettomat hyödykkeet ²	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	13 487	146 573	56 169	216 229
Lisäykset		4 417	934	5 351
Vähennykset		-14 557		-14 557
Siirrot tase-erien välillä		52		52
Kurssierot			-25	-25
Hankintameno 31.12.2015	13 487	136 485	57 078	207 050
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015		-98 915	-53 433	-152 349
Vähennysten kertyneet poistot		14 557		14 557
Tilikauden poistot		-9 101	-1 147	-10 248
Arvonalentumiset		-1 300		-1 300
Kurssierot		11	20	31
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015		-94 750	-54 559	-149 308
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	13 487	47 658	2 737	63 882
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	13 487	41 735	2 519	57 741

¹ Aineettomat oikeudet sisältävät suurimmaksi osaksi tuoteoikeuksia ja myyntilupia, tasearvoltaan 22,1 (2015: 25,8) miljoonaa euroa sekä lisäksi ohjelmistoja, tavaramerkkejä, patenteja ja vapaakirjoja.

² Muut aineettomat hyödykkeet sisältävät ulkopuolisille maksettuja ohjelmistojen kehittämismenoja ja liittymismaksuja.

Konsernilla ei ole muita rajoittamattoman taloudellisen vaikutusajan omaavia aineettomia hyödykkeitä kuin liikearvo. Konsernilla ei ole sisäisesti aikaansaatuja aineettomia hyödykkeitä, vaan ne ovat hankittuja.

Liikearvo

Liikearvo 13,5 miljoonaa euroa on syntynyt Farnos-Yhtymä Oy:n hankinnasta vuonna 1990. Liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottavien yksiköiden ryhmälle, joka muodostaa lääkeliikeyrityksensä.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritetty arvonalentumistesteissä käyttöarvolaskelman avulla. Rahavirtaennusteet perustuvat johdon hyväksymiin ennusteisiin, jotka kattavat 5 vuoden ajanjakson. Johdon hyväksymän ennustejakson jälkeiset rahavirrat on arvioitu varovasti käyttäen kasvutekijänä nolla prosenttia. Johdon ennusteet perustuvat globaalin lääkealan kasvuun, lääkemyynnin markkinaosuuksiin sekä lääkkeiden markkinoiden ja myynnin odotettavissa olevaan kehitykseen.

Diskonttauskerroksena on käytetty yksiköille määritettyä keskimääräistä pääomapainotettua tuottovaatimusta (WACC, weighted average cost of capital), jossa on otettu huomioon yksikköön liittyvät erityiset riskit. Diskonttauskerroksena on määritetty ennen veroja. Diskonttauskerroksena tilikaudella on 4,06 % (2015: 4,90 %).

Arvonalentumistestauksen perusteella ei tilikaudella ole ollut tarvetta liikearvon arvonalentumiskirjauksiin.

Minkään käytetyn keskeisen muuttujan muutos kohtuullisesti arvioituna ei johtaisi tilanteeseen, jossa rahavirtaa tuottavien yksiköiden ryhmän kerrytettävissä olevat rahamäärät alittaisivat niiden kirjanpitoarvon.

Käyttönottamattomat aineettomat hyödykkeet

Käyttönottamattomien aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistestit laaditaan vuosittain.

Arvonalentumistestauksessa kerrytettävissä olevat rahamäärät perustuvat käyttöarvoon. Rahavirtaennusteet pohjautuvat johdon hyväksymiin ennusteisiin, jotka kattavat 5–15 vuoden ajanjakson käyttöönotosta alkaen. Yli viiden vuoden ennusteiden käyttö perustuu tuotteiden elinkaaren arvioitua pituuteen. Viiden vuoden jälkeisten rahavirtojen kasvu ei ylitä yhtiön tuotteiden tai lääketeollisuuden markkinoiden keskimääräistä kasvuvauhtia. Diskonttauskerroksena tilikaudella olivat 10–12 % ja ne on määritetty erikseen kullekin yksikölle huomioiden yksikön riskit.

Käyttönottamattomien aineettomien hyödykkeiden kirjanpitoarvo on 7,2 (2015: 7,1) miljoonaa euroa.

Tilikaudella kirjatut arvonalennukset

Tilikaudella on kirjattu arvonalennuksia lääkeliikeyrityksensä aineettomista oikeuksista yhteensä 0,3 (2015: 1,3) miljoonaa euroa. Arvonalennuksista 0,3 (2015: 0,7) miljoonaa euroa kohdistuu käyttönottamattomiin aineettomiin oikeuksiin. Merkittävimmät arvonalennukset on tehty hankituista tuoteoikeuksista, joiden kehittäminen on lopetettu sekä tuotteista, jotka jo ovat markkinoilla, mutta joiden ennustetut kerrytettävissä olevat rahavirrat olivat kirjanpitoarvoa pienemmät. Tuoteoikeudet, joiden kehittäminen on lopetettu, on kirjattu koko tase-arvoltaan kuluksi.

Muutoin tilikaudella ei ole esiintynyt viitteitä siitä, että aineettomien hyödykkeiden arvo saattaisi olla alentunut.

10. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä ja yhteiset toiminnot

1 000 EUR	2016	2015
Kirjanpitoarvo 1.1.	2 587	2 138
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	426	449
Osakkuusyritysten myynti	-2 943	
Kirjanpitoarvo 31.12.	69	2 587

Konsernin osakkuus- ja yhteisyritykset

Omistusosuus, %, 31.12.	Kotipaikka	2016	2015
Hangon Puhdistamo Oy	Hanko	50,0 %	50,0 %
Regattalämpö Oy	Hanko	42,6 %	42,6 %
Pharmaservice Oy	Helsinki		49,0 %

Hangon Puhdistamo Oy:n toimialana on omistajayritysten jäteveden puhdistus. Regattalämpö Oy tuottaa kiinteistöpalveluita omistajayritysten asuintaloille. Yritykset toimivat omakustannuseriaatteella kulut kattaen ja voittoon pyrkimättä, joten niiden vaikutus tuloslaskelmaan ja taseeseen on vähäinen. Pharmaservice Oy tuottaa annosjakelun tukipalveluita apteekkeille. Pharmaservice Oy myytiin heinäkuussa 2016.

Konsernin osakkuusyritysten yhteenlasketut taloudelliset tiedot

1 000 EUR	2016	2015
Varat	6 461	11 118
Velat	5 603	9 538
Liikevaihto	2 538	16 480
Tilikauden voitot (+) ja tappiot (-)	0	916

Osakkuusyritysten viimeisimmät saatavissa olevat tilinpäätökset ovat vuosilta 2015 ja 2014.

Yhteiset toiminnot

Tilikaudella 2016 yhteisien toimintojen kulut olivat yhteensä 13,8 (2015: 18,0) miljoonaa euroa. Tilikauden 2016 lopussa Orionilla oli yhteisiin toimintoihin liittyviä saatuja ennakkomaksuja taseessa yhteensä 6,8 (2015: 10,5) miljoonaa euroa.

Orionin ja Bayerin välinen lisensointi-, kehitys- ja kaupallistamissopimus

Orion ja Bayer aloittivat kesäkuussa 2014 maailmanlaajuisen yhteistyön androgeenireseptorin estäjän ODM-201-lääkeaihion kehitystyössä ja kaupallistamisessa. ODM-201 on kliinisessä kehityksessä eturauhassyöpöpotilaiden hoitoon. Vuonna 2014 aloitetulla faasi III-tutkimuksella arvioidaan edelleen ODM-201:n tehoa ja turvallisuutta potilailla, joilla on etäpesäkkeetön kastreatioresistentti eturauhassyöpä (nm-CRPC).

Orion ja Bayer ovat perustaneet hankkeelle yhteisen ohjausryhmän, ja hankkeessa katsotaan olevan yhteinen määräysvalta osapuolten välillä. Sopimukseen ei liity erillistä sijoitusvälinettä, joten hanke käsitellään IFRS 11:n mukaisena yhteisenä toimintona. Sopimuksen mukaan Bayer ottaa vastattavakseen pääosan tulevista kehityskuluista. Bayer kaupallistaa tuotteen maailmanlaajuisesti. Orionilla on oikeus yhteismarkkinointiin Euroopassa ja rojalteihin tuotteen myynnistä. Orion vastaa tuotteen valmistuksesta.

Orionin ja Janssenin välinen lisensointi-, kehitys- ja kaupallistamissopimus

Orion ja Janssen Pharmaceuticals solmivat tilikauden 2013 aikana sopimuksen alfa-2C adrenoreseptorin antagonistien jatkokehityksestä ja kaupallistamisesta Alzheimerin taudin oireiden hoitoon, sisältäen kliinisissä tutkimuksissa olevan ORM-12741 -molekyylin. Orion on saanut päätökseen ORM-12741 -molekyylin faasi II:n kliiniset tutkimukset ja Orion ja Janssen rahoittavat yhdessä jatkotutkimukset.

Orionilla ja Janssenilla on sopimukseen liittyen yhteinen ohjausryhmä, ja hankkeessa katsotaan olevan yhteinen määräysvalta osapuolten välillä. Sopimukseen ei liity erillistä sijoitusvälinettä, joten hanke käsitellään IFRS 11:n mukaisena yhteisenä toimintona. Orion käyttää valtaosan allekirjoitusmaksusta kliinisen vaiheen faasi II:n lisätutkimuksiin. Orion pitää yksinoikeuden tuotteiden kaupallistamiseen Euroopassa, ja myöntää Janssenille maailmanlaajuisen lisenssin kehittää yksinoikeudella ORM-12741:a ja muita alfa-2C-tutkimusalustan molekyylejä. Janssenilla on yksinoikeus näiden molekyylien kaupallistamiseen Euroopan ulkopuolisilla alueilla.

15. Vaihto-omaisuus

1 000 EUR	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet	33 850	32 122
Keskeneräiset tuotteet	39 321	36 504
Valmiit tuotteet ja tavarat	154 279	137 108
Yhteensä	227 450	205 734

Vaihto-omaisuuden arvoa on alennettu nettorealisointiarvoa vastaavaksi kirjaamalla tilikauden kuluksi 13,4 (2015: 12,0) miljoonaa euroa.

16. Myyntisaamiset ja muut saamiset

1 000 EUR	Kirjanpitoarvo 2016	Käypä arvo 2016	Kirjanpitoarvo 2015	Käypä arvo 2015
Myyntisaamiset	200 126	200 126	192 078	192 078
Tuloverosaamiset	763	763	422	422
Saamiset osakkuusyryyksiltä	80	80	80	80
Siirtosaamiset	20 430	20 430	18 834	18 834
Johdannaissojimuksiin perustuvat saamiset	137	137	332	332
Muut saamiset	10 506	10 506	11 416	11 416
Rahamarkkinasijoitukset	30 996	30 996		
Yhteensä	263 036	263 036	223 163	223 163

Muiden saamisten merkittävin erä on arvonlisäverosaamiset 4,0 (2015: 5,1) miljoonaa euroa.

Rahamarkkinasijoitukset ovat hankintahetkellä maturiteetiltaan yli 3 ja enintään 6 kuukautta. Myyntisaamisten ja muiden lyhytaikaisten saamisten kirjanpitoarvo on kohtuullinen arvio niiden käyvästä arvosta.

Myyntisaamisten ikäjakauma

1 000 EUR	Kirjanpitoarvo 2016	Käypä arvo 2016	Kirjanpitoarvo 2015	Käypä arvo 2015
Erääntymättömät	174 668	174 668	164 819	164 819
Erääntyneet 1–30 päivää	21 006	21 006	21 873	21 873
Erääntyneet 31–60 päivää	1 306	1 306	1 129	1 129
Erääntyneet 61–90 päivää	765	765	545	545
Erääntyneet yli 90 päivää	2 381	2 381	3 711	3 711
Yhteensä	200 126	200 126	192 078	192 078

Myyntisaamisista ja muista saamisista tilikaudella kirjatut arvonalennukset olivat nettona 0,2 (2015: 0,0) miljoonaa euroa.

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

1 000 EUR	2016	2015
Etukäteen maksettua tutkimuskuluja	5 393	2 842
Saamatta olevat rojalit	4 307	4 378
Saamatta olevia hinnanerokorvauksia	3 854	2 509
Etukäteen maksettua kannustinpalkkioita	2 071	1 880
Etukäteen maksettua huolto- ja ylläpitomaksuja	1 834	1 590
Saamatta olevat korvaukset	883	874
Saamatta olevat T&K -avustukset	705	1 177
Muut siirtosaamiset	1 383	3 584
Yhteensä	20 430	18 834

Siirtosaamisten lyhytaikaisuudesta johtuen kirjanpitoarvot eivät poikkea käyvistä arvoista.

17. Rahavarat

1 000 EUR	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
	2016	2016	2015	2015
Käteinen raha ja pankkitilit	198 753	198 753	242 220	242 220
Rahamarkkinasijoitukset	2 142	2 142	2 999	2 999
Yhteensä	200 895	200 895	245 219	245 219

Rahavaroihin sisältyvät rahamarkkinasijoitukset ovat pankkien ja yritysten emittoimia sijoitus- ja yritystodistuksia, joiden maturiteetti on hankintahetkellä enintään 3 kuukautta.

18. Oma pääoma

Osakepääoman muutokset

	A-osakkeita	B-osakkeita	Yhteensä	Osakepääoma milj. EUR
1.1.2015 osakkeita yhteensä	40 412 981	100 844 847	141 257 828	92,2
1.1.–31.12.2015 A-osakkeita muunnettu B-osakkeiksi	-1 506 827	1 506 827		
31.12.2015 osakkeita yhteensä	38 906 154	102 351 674	141 257 828	92,2
1.1.–31.12.2016 A-osakkeita muunnettu B-osakkeiksi	-612 000	612 000		
31.12.2016 osakkeita yhteensä	38 294 154	102 963 674	141 257 828	92,2
31.12.2016 yhtiön hallussa olevat omat osakkeet		-783 366	-783 366	
31.12.2016 osakkeita yhteensä ilman omia osakkeita	38 294 154	102 180 308	140 474 462	
31.12.2016 ääniä yhteensä ilman omia osakkeita	765 883 080	102 180 308	868 063 388	

Orionilla oli 31.12.2016 yhteensä 141 257 828 (141 257 828) osaketta, joista A-osakkeita oli 38 294 154 (38 906 154) kappaletta ja B-osakkeita 102 963 674 (102 351 674) kappaletta. Yhtiön osakepääoma on 92 238 541,46 (92 238 541,46) euroa. Vuoden 2016 lopussa Orionin hallussa oli yhteensä 783 366 (427 716) kappaletta yhtiön omia B-osakkeita. A- ja B-osakkeiden yhteenlaskettu äänimäärä 31.12.2016 ilman yhtiön hallussa olevia omia osakkeita oli 868 063 388 (880 047 038) ääntä.

Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti.

Orionin osakkeilla ei ole nimellisarvoa. A- ja B-osakkeiden kirjanpidollinen vasta-arvo on noin 0,65 euroa osakkeelta.

Jokainen A-osake oikeuttaa äänestämään yhtiökokouksessa kahdellakymmenellä (20) äänellä ja jokainen B-osake yhdellä (1) äänellä. Yhtiökokouksessa osakkeenomistaja ei kuitenkaan saa äänestää suuremmalla äänimäärällä kuin mitä 1/20 yhtiökokouksessa edustettujen eri osakelajeihin kuuluvien osakkeiden yhteenlaskettu äänimäärä on. Yhtiöllä itsellään ja Orionin Eläkesäätiöllä ei ole äänioikeutta Orion Oyj:n yhtiökokouksessa.

Sekä A- että B-osake antaa osakkeenomistajalle samat oikeudet yhtiön omaisuuteen ja osingonjakoon.

Yhtiöjärjestyksen nojalla osakkeenomistaja voi vaatia A-osakkeidensa muuntamista B-osakkeiksi osakelajien enimmäismäärien puitteissa. Vuonna 2016 osakkeita muunnettiin yhteensä 612 000 kappaletta.

Orionin yhtiöjärjestyksen mukaan kaikkien osakkeiden vähimmäismäärä on yksi (1) ja enimmäismäärä on 1 000 000 000 osaketta. Yhtiössä voi olla enintään 500 000 000 A-osaketta ja 1 000 000 000 B-osaketta.

Orionin varsinainen yhtiökokous 22.3.2016 valtuutti hallituksen päättämään sekä yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta että osakeannista luovuttamalla yhtiön hallussa olevia omia osakkeita.

Orionin hallitus päätti 27.4.2016 omien osakkeiden hankkimisesta yhtiökokoukselta saamansa valtuutuksen perusteella. Päätöksen mukaan yhtiö hankki 3.–15.6.2016 välisenä aikana 500 000 kpl yhtiön B-osaketta. Osakkeet hankittiin käytettäväksi osana Orion-konsernin kannustinjärjestelmien toteuttamista. Hankintojen jälkeen hallituksella ei ole voimassa olevaa valtuutusta päättää omien osakkeiden hankinnasta.

Hallitus on oikeutettu päättämään enintään 600 000 yhtiön hallussa olevan yhtiön oman B-osakkeen luovuttamisesta. Osakeantivaltuus on voimassa viisi vuotta yhtiökokouksen päätöksestä lukien. Valtuutusta käytetään liitetiedossa 4 kohdassa "Osakeperusteiset maksut" mainitulla tavalla.

Hallituksella ei ole valtuutusta korottaa osakepääomaa eikä laskea liikkeelle optio- tai vaihtovelkakirjalainaa tai optio-oikeuksia.

Tilinpäätöspäivän jälkeen hallitus on ehdottanut jaettavaksi osinkoa 1,55 euroa osakkeelta.

Käyttörahassto

1 000 EUR	2016	2015
Käyttörahassto 1.1.	489	489
Käyttörahassto 31.12.	489	489

Muut rahastot

1 000 EUR	2016	2015
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	886	886
Vararahastot	1 162	875
Käyvän arvon rahasto		5 157
Yhteensä	2 048	6 918

Käyvän arvon rahasto sisältää myytävissä olevien sijoitusten uudelleen arvostuksesta mahdollisesti syntyvän voiton tai tappion.

Muuntoerot

Muuntoerot sisältävät ulkomaisten yksikköjen tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot.

Osingot ja muu voitonjako

Tilikaudella 2016 osinkoa jaettiin 1,30 (2015: 1,30) euroa osakkeelta. Lisäksi voittovaroista jaettiin lahjoituksina 0,4 (2015: 0,3) miljoonaa euroa.

19. Varaukset

1 000 EUR	Eläkevaraukset	Uudelleenjärjestelyvaraukset	Muut varaukset	Yhteensä
1.1.2016	55	285	243	584
Valuuttakurssierot		-5		-5
Käytetyt varaukset	-16	-93	-219	-328
Varausten lisäykset		20	237	257
31.12.2016	39	207	263	508

1 000 EUR	2016	2015
Pitkäaikaiset varaukset	273	293
Lyhytaikaiset varaukset	235	290
Yhteensä	508	584

Eläke- ja uudelleenjärjestelyvaraukset

Eläkevarauksiin sisältyy työttömyysturvavaroja vuonna 2013 irtisanotuista henkilöistä, jotka eivät ole toistaiseksi työllistyneet tai mahdollisesti eivät tule työllistymään. Uudelleenjärjestelyvarauksista merkittävin osa liittyy Ruotsissa vuonna 2013 tehtyihin irtisanomisiin. Muut varaukset sisältävät tutkimusprojektin lopetuskuluja. Varauksien odotetaan realisoituvan seuraavan 1–3 vuoden aikana.

20. Korolliset velat

1 000 EUR	Kirjanpitoarvo 2016	Käypä arvo 2016	Kirjanpitoarvo 2015	Käypä arvo 2015
Lainat rahoituslaitoksilta			28 030	27 900
Joukkovelkakirjalainat	149 491	158 502	149 313	156 449
Rahoitusleasingvelat	703	703	543	562
Pitkäaikaiset yhteensä	150 194	159 205	177 886	184 910

1 000 EUR	Kirjanpitoarvo 2016	Käypä arvo 2016	Kirjanpitoarvo 2015	Käypä arvo 2015
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset			8 712	8 857
Rahoitusleasingvelat	1 159	1 159	1 001	976
Muut korolliset velat	1 178	1 178	234	234
Lyhytaikaiset yhteensä	2 337	2 337	9 948	10 068

Velkojen käypä arvo on määritetty diskonttaamalla tulevat ennakoidut kassavirrat nykyhetken käyttäen korkoa, joilla konserni saisi vastaavaa lainaa tilinpäätöshetkellä. Tilinpäätöspäivän markkinakorkojen päälle on diskonttauksessa lisätty yrityskohtainen marginaali. Joukkovelkakirjalainan käypänä arvona on käytetty pankista saatua markkinahinta-arviota.

2013 liikkeeseen lasketun 150 000 000 euron nimellisarvoisen joukkovelkakirjalainan, joka erääntyy 2019, kuponkikorko on 2,75 % ja efektiivinen tuotto 2,854 %.

Valtaosa korollisista veloista on euromääräisiä.

Rahoitusleasingvelkojen erääntymisajat

Vähimmäisvuokrien kokonaismäärä

1 000 EUR	2016	2015
Enintään yksi vuosi	1 207	1 063
Yli vuosi mutta enintään viisi vuotta	706	552
Yhteensä	1 913	1 615

Vähimmäisvuokrien nykyarvo

1 000 EUR	2016	2015
Enintään yksi vuosi	1 159	1 001
Yli vuosi mutta enintään viisi vuotta	703	543
Vähimmäisvuokrien nykyarvo	1 862	1 544
Tulevaisuudessa kertyvät rahoituskulut	52	71
Vähimmäisvuokrien kokonaismäärä	1 913	1 615

21. Muut pitkäaikaiset velat

1 000 EUR	2016	2015
Muut pitkäaikaiset velat	45	44
Yhteensä	45	44

22. Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat

1 000 EUR	2016	2015
Ostovelat	106 130	99 053
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat	9 112	1 227
Muut velat osakkuusyhtiöille	104	136
Siirtovelat	90 192	98 146
Johdannais sopimuksiin perustuvat velat	229	399
Muut velat	22 334	24 103
Yhteensä	228 101	223 065

Muiden velkojen merkittävimmät erät ovat saadut yhteisiin toimintoihin liittyvät ennakkomaksut 6,8 (2015: 10,5) miljoonaa euroa ja arvonnäköverovelat 5,5 (2015: 5,7) miljoonaa euroa.

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

1 000 EUR	2016	2015
Kannustinjärjestelmistä aiheutuvat velat	27 455	22 300
Muut jaksotetut palkat henkilösivumenoineen	22 112	22 902
Maksamattomat hintaoikaisut	9 692	20 090
Etukäteen saatuja myyntituottoja	7 841	11 955
Maksamattomat tutkimuskulut	5 327	3 630
Maksamattomat alennukset	2 356	2 657
Siirtyvät korot	2 294	2 350
Maksamattomat oikeudenkäyntikulut	2 290	1 390
Maksamattomat rojaltit	2 176	2 286
Maksamattomat myynnin hyvitykset	1 109	304
Muut siirtovelat	7 541	8 283
Yhteensä	90 192	98 146

Ostovelkojen ja muiden lyhytaikaisten velkojen lyhytaikaisuudesta johtuen kirjanpitoarvot eivät merkittävästi poikkea käyvistä arvoista.

23. Rahoitusvarat ja -velat arvostusryhmittäin

1 000 EUR	2016	2015
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	137	332
Lainat ja muut saamiset		
Muut pitkäaikaiset saamiset	3 843	4 124
Myyntisaamiset	200 126	192 078
Muut saamiset	9 149	8 467
Rahavarat	200 895	245 219
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Myytavissä olevat sijoitukset	353	6 912
Rahamarkkinasijoitukset	30 996	
Rahoitusvarat yhteensä	445 497	457 132
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat		
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	229	399
Jaksotettuun hankintameno arvoon arvostetut rahoitusvelat		
Pitkäaikaiset korolliset velat	150 194	177 886
Muut pitkäaikaiset velat	45	44
Ostovelat	106 130	99 053
Muut lyhytaikaiset velat	16 622	27 519
Lyhytaikaiset korolliset velat	2 337	9 948
Rahoitusvelat yhteensä	275 557	314 849

Taseessa johdannais sopimukset sisältyvät muihin saamisiin ja muihin velkoihin.

Käypään arvoon taseessa arvostetut rahoitusinstrumentit on ryhmitelty arvostustekniikasta riippuen kolmeen hierarkiatasoon seuraavasti

1 000 EUR	2016			Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		137		137
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet			352	352
Varat yhteensä		137	352	489
Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		-229		-229
Velat yhteensä		-229		-229

1 000 EUR	2015			Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		332		332
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	6 563		349	6 912
Varat yhteensä	6 563	332	349	7 244
Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		-366		-366
Koronvaihtosopimukset		-33		-33
Velat yhteensä		-399		-399

Tason 1 rahoitusinstrumentin käypä arvo perustuu toimivilla markkinoilla noteerattuihin hintoihin. Tason 2 rahoitusinstrumentin käypä arvo perustuu markkinoilta saatuihin syöttötietoihin. Tason 3 johdannaisten käypä arvo ei ole arvioitavissa markkinoilta saatavilla tiedoilla.

Konsernissa noudatetaan periaatetta, jonka mukaan käypien arvojen hierarkian tasojen väliset siirrot kirjataan sille päivälle, jonka siirron aiheuttama tapahtuma on toteutunut.

24. Rahoitusriskien hallinta

Konsernin rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on pienentää markkinariskeistä ja vastapuoliriskeistä aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia konsernin tulokseen ja kassavirtaan sekä varmistaa riittävä maksuvalmius.

Rahoitusriskien hallinnan pääperiaatteet on määritelty emoyhtiön hallituksen hyväksymässä konsernin rahoituspolitiikassa, jonka toteuttamisesta konsernin rahoitusosasto vastaa. Rahoitustoiminnot on keskitetty konsernin rahoitusosastolle.

24.1. Markkinariski

Konserni altistuu markkinariskille valuuttakurssin, markkinakoron ja sähkön hinnan osalta.

24.1.1. Valuuttakurssiriski

Konsernin valuuttakurssiriski on jaettu transaktioriskiin ja translaatoriskiin.

Transaktioriski muodostuu ulkomaan valuutan määräisistä liiketoiminnallisista (mm. myynnit ja ostot) ja rahoituksellisista (mm. lainat, talletukset ja korkovirrat) tase-eristä ja tulevista ennustetuista kassavirroista. Ennustetuissa kassavirroissa huomioidaan seuraavan 12 kuukauden erät. Transaktioriskiä seurataan ja suojataan aktiivisesti. Rahoituspolitiikan mukaisesti merkittävien valuuttojen tase-erät suojataan normaalisti välillä 90–105 % ja 12 kuukauden ennakoitujen kassavirrat välillä 0–50 %. Suojausinstrumentteina käytetään enintään 12 kuukauden pituisia valuuttajohdannaisia.

Konsernin kannalta merkittävimmät liiketoiminnallisten erien valuutat ovat Yhdysvaltain dollari, Ruotsin kruunu, Puolan zloty, Norjan kruunu, Venäjän rupla, Japanin jeni ja Ison-Britannian punta. Minkään yksittäisen valuutan osuus kokonaispositiosta ei ole merkittävä. Alla on erittely näiden valuuttojen yhdistetystä positiosta.

1 000 EUR, 31.12.	Merkittävät valuutat	
	2016	2015
Taseen nettopositio	5 959	12 918
Ennustettu nettopositio (12 kk)	167 577	110 659
Nettopositio yhteensä	173 536	123 577
Suojaavat valuuttajohdannaiset	-22 745	-27 199
Avoin nettopositio yhteensä	150 791	96 378

Konsernin sisäiset lainat ja talletukset ovat tytäryhtiön paikallisessa valuutassa ja näistä merkittävimmät suojataan täysimääräisesti valuutanvaihtosopimuksilla.

Valuuttajohdannaisten käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti joko liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin tai rahoitustuottoihin ja -kuluihin riippuen siitä, onko operatiivisesti tarkasteltuna suojattu myyntituottoja vai rahoitusvaroja ja -velkoja.

Translaatoriski

Translaatoriski muodostuu euroalueen ulkopuolisten tytäryhtiöiden omista pääomista. Näiden tytäryhtiöiden oma pääoma 31.12.2016 oli 73,5 (2015: 69,3) miljoonaa euroa. Merkittävin translaatoriski muodostuu Ison-Britannian punnasta. Translaatiopositiota ei ole suojattu.

Herkkyysanalyysi

Valuuttakurssien muutosten vaikutusta konsernin tulokseen (ennen verovaikutusta) ja omaan pääomaan tilinpäätöshetkellä on kuvattu alla merkittävien valuuttojen osalta. Herkkyysanalyysissä oletetaan valuuttakurssimuutosten olevan +/- 10 % (vieras valuutta heikkenee/vahvistuu 10 %) ja muiden tekijöiden pysyvän muuttumattomina. IFRS 7:n mukainen herkkyysanalyysi sisältää ainoastaan taseessa olevat rahoitusvarat ja -velat ja siten analyysissä ei ole huomioitu positiioon kuuluvaa ennustettua seuraavan 12 kuukauden valuuttavirtaa. Herkkyysanalyysissä ei huomioida myöskään mahdollista translaatiopositiota.

1 000 EUR	Vaikutus tulokseen		Vaikutus omaan pääomaan	
	2016	2015	2016	2015
+/- 10 % muutos valuuttakurssissa	1 526/-1 865	1 298/-1 587	0	0

24.1.2. Sähkön hintariski

Hintariskillä tarkoitetaan sähkömarkkinahintojen muutoksista aiheutuvaa riskiä. Sähkön markkinahinta vaihtelee runsaasti mm. sääolosuhteiden, vesitilanteen sekä päästökaupan mukaan. Konserni hankkii käyttämänsä sähköenergian osittain kiinteähintaisena sopimuksena ja osittain Suomen hinta-alueen spot-hintaan sidottuna toimituksena ja altistuu jälkimmäisen osalta sähkön hintavaihtelulle. Tätä hintariskiä ei suojata.

Korkotason muutokset vaikuttavat konsernin rahavirtaan ja tulokseen. Konsernin korollinen vieras pääoma oli 31.12.2016 yhteensä 152,5 (2015: 187,8) miljoonaa euroa. Pääosa konsernin korollisesta vieraasta pääomasta on sidottu kiinteään korkoon, joten korkojen muutoksilla on pieni vaikutus konserniin.

Korkotason nousun vaikutusta nettokorkokuluihin on arvioitu herkkyyksianalyysillä, jossa oletetaan korkotason nousevan vuonna 2017 paralleelista yhdellä prosenttiyksiköllä (1 %) tilinpäätöshetkellä hinnoitelluista koroista muiden tekijöiden pysyessä muuttumattomana (ml. velkojen määrä). Tällöin konsernin arvioidut korkokulut vuonna 2017 kasvaisivat 0,0 miljoonaa euroa (ennen verovaikutusta) (2016: 0,4 miljoonaa euroa).

IAS 39:n määrittelemää rahavirran suojauslaskentaa ei sovellettu 31.12.2016, joten omaan pääomaan ei ole kirjattu korkojohdannaisista käyvän arvon arvostusta (2015: 0,0 miljoonaa euroa ennen verovaikutusta). Korkojohdannaisien nimellisarvot olivat siten yhteensä 0,0 (2015: 11,6) miljoonaa euroa. Vuoden 2016 aikana nettokorkokuluihin on kirjattu korkojohdannaisista -0,0 (2015: -0,1) miljoonaa euroa.

24.2. Vastapuoliriski

Vastapuoliriskin toteutuessa konsernin vastapuoli ei täytä sopimusvelvoitteitaan ja tämän seurauksena konsernilta jää varoja saamatta. Maksimi luottoriski 31.12.2016 oli 445,3 (2015: 456,7) miljoonaa euroa, joka koostui rahoitusvaroista vähennettynä rahoitusveloissa olevien johdannaisien arvoilla (liite 23). Pääasialliset riskit liittyvät myyntisaamisiin ja sekä rahavaroihin että rahamarkkinasijoituksiin.

Konsernin rahoituspolitiikka määrittelee konserniyhtiöiden vastapuolina toimivien rahoituslaitosten luottokelpoisuusvaatimukset. Vastapuolille on luottoluokan ja vakavaraisuuden perusteella määritetty limiitit, joita seurataan ja ylläpidetään säännöllisesti. Rahamarkkinasijoitukset ovat pääosin jälkimarkkinakelpoisissa, enintään 6 kuukauden pituisissa korkoinstrumenteissa.

Konsernin asiakasluottopolitiikka määrittelee asiakkaiden luokittelun ja limiittien määrittelyn perusteet sekä tavat, joilla luottoriskiä hallitaan. Asiakkaiden maksukäyttäytymistä ja taloudellista tilannetta seurataan ja tehokasta perintää toteutetaan säännöllisesti. Luottoriskiä voidaan pienentää vaatimalla maksuehdoksi ennakkomaksua, remburssia tai pankkitakauksia sekä käyttämällä luottovakuutuksia. Lääketeollisuudessa myyntisaamiset tyypillisesti keskittyvät eri maantieteellisten alueiden jakelijoille. Tietyissä maissa konserni myy myös suoraan paikallisille sairaaloille. 25 suurinta asiakasta muodosti 78,5 % myyntisaamisista 31.12.2016 (2015: 80,1 %). Myyntisaamisiin ei uskota sisältyvän oleellista riskiä. Tilikauden tulospaikutteiset luottotappiot olivat nettona 0,2 (2015: 0,0) miljoonaa euroa.

24.3. Maksuvalmiusriski

Konsernin tavoitteena on säilyttää hyvä maksuvalmiusasema kaikissa olosuhteissa. Maksuvalmiutta turvaavat liiketoiminnan kassavirran sekä rahavarojen ja muiden rahamarkkinasijoitusten lisäksi 100 miljoonan euron sitovat, nostamattomat kahdenkeskiset luottolimiitit, jotka erääntyvät vuoden 2017 loppupuolella. Tämän lisäksi konsernilla on käyttämättömiä pankkitililimiittejä sekä 100 miljoonan euron vahvistamaton yritystodistusohjelma, josta tilinpäätöshetkellä ei ollut laskettu liikkeelle yritystodistuksia.

Konsernin korollinen velka 31.12.2016 oli 152,5 (2015: 187,8) miljoonaa euroa. Rahoitusleasingvelat pois lukien korollisten velkojen keskimaturiteetti on 2 vuotta 5 kuukautta (2015: 3 vuotta 3 kuukautta). Konsernin rahavarat ja rahamarkkinasijoitukset 31.12.2016 olivat 231,9 (2015: 245,2) miljoonaa euroa, jotka osaltaan pienentävät maksuvalmiusriskiä. Konsernin likviditeetin turvaamiseksi ylimääräiset kassavarat sijoitetaan pääsääntöisesti lyhytaikaisiin jälkimarkkinakelpoisiin, hyvän luottokelpoisuuden omaaviin euromääräisiin korkoinstrumentteihin. Jokaiselle sijoituskohteelle on määritelty kohdekohtainen limiitti.

1 000 EUR, 31.12.2016	2017	2018	2019	2020	2021–	Yhteensä
Joukkovelkakirjalainojen lyhennykset			150 000			150 000
Rahoitusleasingvelkojen lyhennykset	1 159	699	4	0		1 862
Muiden velkojen lyhennykset	1 178					1 178
Koronmaksut	4 168	4 131	4 125	0	0	12 424
Rahavirta yhteensä, korolliset rahoitusvelat	6 505	4 830	154 129	0	0	165 464
Ostovelat	106 130					106 130
Muut korottomat velat	16 622				45	16 667
Rahavirta yhteensä, korottomat rahoitusvelat	122 752				45	122 797
Johdannaissopimukset, kassaanmaksut	137					137
Johdannaissopimukset, kassastamaksut	-229					-229
Rahavirta yhteensä, johdannaissopimukset	-92					-92
Rahavirta yhteensä, kaikki	129 165	4 830	154 129	0	45	288 169

1 000 EUR, 31.12.2015	2016	2017	2018	2019	2020–	Yhteensä
Rahoituslaitoslainojen lyhennykset	8 712	8 712	8 712	6 439	4 167	36 742
Joukkovelkakirjalainojen lyhennykset				150 000		150 000
Rahoitusleasingvelkojen lyhennykset	1 001	361	180	2		1 544
Muiden velkojen lyhennykset	234					234
Koronmaksut	4 457	4 320	4 411	4 354	133	17 675
Rahavirta yhteensä, korolliset rahoitusvelat	14 405	13 393	13 303	160 795	4 300	206 196
Ostovelat	99 053					99 053
Muut korottomat velat	31 149				44	31 193
Rahavirta yhteensä, korottomat rahoitusvelat	130 202				44	130 246
Johdannaissopimukset, kassaanmaksut	332					332
Johdannaissopimukset, kassastamaksut	-399					-399
Rahavirta yhteensä, johdannaissopimukset	-67					-67
Rahavirta yhteensä, kaikki	144 540	13 393	13 303	160 795	4 344	336 375

Vaihtuvakorkoisten lainojen koronmaksuja arvioitaessa käytetään termiinikorkoja tai keskimääräistä sopimuksen mukaista viitekorkoa.

24.4. Pääomarakenteen hallinta

Konsernin taloudellisissa päämäärissä on pääomarakenteeseen liittyen määritetty tavoitteeksi säilyttää omavaraisuusaste, konsernin oma pääoma suhteessa taseen loppusummaan, vähintään 50 %:n tasolla. Tämä omavaraisuusaste ei ole yhtiön näkemys optimaalisesta pääomarakenteesta, vaan se on osa kokonaisuutta, jossa määritellään toiminnan kasvuun ja kannattavuuteen liittyviä tavoitteita sekä yhtiön osingonjakopolitiikka.

Yhtiön luottosopimusten ehtoissa on määritelty kovenantteja, joiden rikkoutuessa velkojalla on halutessaan oikeus eräännyttää velka enneaikaisesti. Seuraavissa taulukoissa on esitetty sopimuksissa määriteltyjen taloudellisten kovenanttien tasot ja niiden vastaavat arvot 31.12.2016.

TALOUDELLISET KOVENANTIT	Vaatus
Konsernin omavaraisuusaste	>32 %
Konsernin korolliset velat / EBITDA	<2,0:1

Konsernin omavaraisuusaste (sis. ennakkomaksut)

	2016	2015
Oma pääoma, 1 000 EUR	641 374	594 913
Taseen loppusumma, 1 000 EUR	1 062 894	1 047 377
Omavaraisuusaste (sis. ennakkomaksut), %	60,3 %	56,8 %

Konsernin korolliset velat / konsernin EBITDA

1 000 EUR	2016	2015
Korolliset velat	152 531	187 834
EBITDA	355 169	308 325
Korolliset velat / EBITDA	0,43	0,61

25. Johdannaissopimukset

Johdannaissopimusten nimellisarvot ja maturiteetti

1 000 EUR	2016	2015
Valuuttajohdannaiset		
Valuuttatermiinit ja valuutanvaihtosopimukset	25 128	49 068
Valuuttaoptiot	31 735	39 214
Koronvaihtosopimukset		11 607

Kaikkien johdannaisten maturiteetti on alle vuoden.

Johdannaissopimusten käyvät arvot

1 000 EUR	2016			2015
	Positiivinen	Negatiivinen	Netto	Netto
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa				
Koronvaihtosopimukset				-33
Valuuttatermiinit ja valuutanvaihtosopimukset	62	-142	-80	-27
Valuuttaoptiot	74	-87	-13	-7

Kaikki johdannaiset ovat OTC-johdannaisia ja niiden käypänä arvona on käytetty tilinpäätöspäivänä saatavilla olevia markkinanoteerauksia. Johdannaisten käyvät arvot on esitetty taseessa bruttomääräisinä. Pankkien kanssa solmitut johdannaisehdot mahdollistavat netotuksen mm. maksuhäiriö- tai konkurssitilanteessa. Tilinpäätöshetkellä netotuksen jälkeinen vastapuoliriskin määrä Orionille oli 0,0 (2015: 0,0) miljoonaa euroa ja vastapuolille 0,1 (2015: 0,1) miljoonaa euroa.

26. Ehdolliset velat

Vakuudet ja vastuusitoumukset

1 000 EUR	2016	2015
Annetut vakuudet omista sitoumuksista		
Takaukset	4 052	5 203
Muut	251	251

Merkittävät oikeudelliset asiat

Orion-konserniin kuuluvia yhtiöitä on osapuolena erilaisissa oikeusriidoissa, joita ei kuitenkaan pidetä konsernin kannalta merkittävänä oikeudellisina asioina.

27. Muut vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Ei-purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat

1 000 EUR	2016	2015
Enintään yksi vuosi	2 137	2 512
Yli vuosi mutta enintään viisi vuotta	3 891	3 781
Yli viisi vuotta	660	1 006
Yhteensä	6 688	7 299
Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokramenot tilikaudella	3 015	2 987

Muihin vuokrakuluihin sisältyy pääsääntöisesti kulut ulkomailla vuokratuista toimitiloista ja muista ei-rahoitusleasingiin luokiteltavista eristä.

Konserni vuokralle antajana

Vuokratuotot on esitetty kohdassa 2. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut. Vuokratuotot sisältävät pääsääntöisesti henkilökunnalta ja ulkopuolisilta saatuja vuokria konsernin omistamista kiinteistöistä.

Konsernilla ei ole rahoitusleasingsopimuksia, joissa konserni olisi vuokralle antajana.

28. Konserniyritykset

Konserniyritykset 31.12.2016

	Konserni		Emoyhtiö	
	Omistus- osuus %	Äänivalta- osuus %	Omistus- osuus %	Äänivalta- osuus %
Lääkeliiketoiminta				
Emoyhtiö Orion Oyj. Espoo				
Fermion Oy, Espoo	100,00	100,00	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Harmaaparta, Espoo	100,00	100,00	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Kalkkipellontie 2, Espoo	100,00	100,00	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Kapseli, Hanko	100,00	100,00		
Kiinteistö Oy Pilleri, Hanko	70,39	70,39		
Kiinteistö Oy Tonttuvainio, Espoo	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Export Oy, Espoo ¹	100,00	100,00	100,00	100,00
Saiph Therapeutics Oy, Espoo ¹	100,00	100,00	100,00	100,00
FinOrion Pharma India Pvt. Ltd., Intia	100,00	100,00	95,00	95,00
OOO Orion Pharma, Venäjä	100,00	100,00		
Orion Pharma (Austria) GmbH, Itävalta	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma (Ireland) Ltd., Irlanti	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma (UK) Ltd., Iso-Britannia	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma A/S, Tanska	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma AB, Ruotsi	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma AG, Sveitsi	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma AS, Norja	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma BVBA, Belgia	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma d.o.o., Slovenia	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma East LLP, Kazakstan	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma GmbH, Saksa	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma Hellas, Pharmakeftiki Mepe, Kreikka	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma Kft., Unkari	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma Poland Sp. z o.o., Puola	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma Romania S.R.L., Romania	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma S.L., Espanja	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma S.r.l., Italia	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma s.r.o., Slovakia	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma s.r.o., Tsekki	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma SA, Ranska	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma Inc., USA ¹	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma Ukraine LLC, Ukraina	100,00	100,00	95,00	95,00
OrionFin Unipessoal, Lda., Portugali	100,00	100,00	100,00	100,00
OÜ Orion Pharma Eesti, Viro	100,00	100,00	100,00	100,00
UAB Orion Pharma, Liettua	100,00	100,00	100,00	100,00
Diagnostiikkaliiketoiminta				
Orion Diagnostica Oy, Espoo	100,00	100,00	100,00	100,00
GeneForm Technologies Ltd., Iso-Britannia	100,00	100,00		
Orion Diagnostica AB, Ruotsi ¹	100,00	100,00		
Orion Diagnostica AS, Norja ¹	100,00	100,00		
Orion Diagnostica Danmark A/S, Tanska ¹	100,00	100,00		

¹ Yhtiöt eivät harjoita liiketoimintaa.

Konsernissa ei ole 1/5-osan tai sitä suuremman omistusosuuden kohteena olevia yrityksiä, joita ei ole yhdistelty osakkuus- tai tytäryhtiöinä.

29. Lähipiiritapahtumat

Lähipiiriin Orion-konsernissa katsotaan kuuluvan emoyhtiö Orion Oyj, tytäryritykset, osakkuusyrietykset, yhteisyrietykset, Orion Oyj:n hallituksen jäsenet, Orion-konsernin johtoryhmän jäsenet, edellä mainittujen henkilöiden läheiset perheenjäsenet, edellä mainittujen henkilöiden määräysvalta yhteisöt sekä Orionin Eläkesäätiö.

Lähipiiriliiketoimet

Konsernilla ei ole merkittäviä liiketapahtumia lähipiirin kanssa lukuun ottamatta etuusperheisiä eläkekuluja Orionin Eläkesäätiön kanssa.

Johdon työsuhde-etuudet

1 000 EUR	1-12/2016	1-12/2015
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	6 370	6 187
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	531	752

Palkat ja palkkiot

1 000 EUR	1-12/2016	1-12/2015
Toimitusjohtaja Timo Lappalainen	1 549	1 497
Hannu Syrjänen, puheenjohtaja	102	100
Timo Maasilta, varapuheenjohtaja	70	52
Sirpa Jalkanen	49	51
Eero Karvonen	4	51
Eija Ronkainen	47	
Mikael Silvennoinen	50	51
Heikki Westerlund	54	55
Jukka Ylppö	52	69
Hallituksen jäsenet yhteensä	428	428

Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeikäksi on sovittu 60 vuotta ja eläketasoksi 60 % sovitusta eläkepalkasta. Lisäksi yhdellä johdon jäsenellä on mahdollisuus jäädä eläkkeelle 60-vuotiaana eläketason ollessa 60 % eläkepalkasta. Emoyhtiön toimitusjohtajan lakisääteisestä eläkkeestä on tilikauden 2016 aikana kirjattu kuluja 138 (2015: 117) tuhatta euroa ja lisäeläkkeestä 357 (2015: 305) tuhatta euroa.

Lainat, takaukset ja muut vakuudet lähipiirissä

Orion Oyj:llä on 0,6 miljoonan euron korollinen lainasaaminen Hangon Puhdistamo Oy:ltä.

30. Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Tilikauden jälkeen ei ole tiedossa sellaisia olennaisia tilinpäätöspäivän jälkeisiä tapahtumia, jotka olisivat voineet vaikuttaa tilinpäätöslaskelmiin.

Emoyhtiö Orion Oyj:n tilinpäätös (FAS)

Tuloslaskelma

EUR	Liitetieto	1-12/2016	1-12/2015
Liikevaihto	1	900 401 884,19	833 892 223,63
Liiketoiminnan muut tuotot	2	32 436 788,17	8 174 542,78
Liiketoiminnan kulut	3,4	-636 969 105,92	-598 484 101,76
Poistot ja arvonalentumiset	4	-30 149 045,33	-30 567 594,07
Liikevoitto		265 720 521,11	213 015 070,58
Rahoitustuotot ja -kulut	5	11 269 881,45	13 845 254,14
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		276 990 402,56	226 860 324,72
Tilinpäätössiirrot	6	17 259 296,75	14 951 748,87
Tuloverot	7	-53 661 845,78	-44 915 374,49
Tilikauden voitto		240 587 853,53	196 896 699,10

Orion Oyj

Tase

VASTAAVAA

EUR	Liitetieto	31.12.2016	31.12.2015
Aineettomat oikeudet		28 681 028,56	32 046 389,25
Muut pitkävaikutteiset menot		2 316 226,60	2 354 679,40
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	8	30 997 255,16	34 401 068,65
Maa-alueet		3 547 332,24	3 547 332,24
Rakennukset ja rakennelmat		128 295 580,40	125 748 589,06
Koneet ja kalusto		77 248 483,28	74 212 244,56
Muut aineelliset hyödykkeet		1 145 832,67	1 216 843,01
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		14 938 707,47	17 196 032,91
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	9	225 175 936,06	221 921 041,78
Osuudet saman konsernin yrityksissä		83 182 131,74	83 182 131,74
Osuudet omistusyhteisyriyksissä			1 300 480,00
Muut sijoitukset		1 982 251,01	2 307 073,01
Sijoitukset yhteensä	10	85 164 382,75	86 789 684,75
Pysyvät vastaavat yhteensä		341 337 573,97	343 111 795,18
Vaihto-omaisuus	11	169 640 332,57	147 793 463,78
Pitkäaikaiset saamiset	12	2 107 727,34	2 177 701,71
Myyntisaamiset	13	165 272 360,55	160 998 749,19
Muut lyhytaikaiset saamiset	13	45 601 512,95	45 636 435,23
Rahoitusarvopaperit	14	32 994 482,18	2 999 037,81
Rahat ja pankkisaamiset		146 260 411,62	219 131 435,73
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		561 876 827,21	578 736 823,45
Vastaavaa yhteensä		903 214 401,18	921 848 618,63

VASTATTAVAA

EUR	Liitetieto	31.12.2016	31.12.2015
Osakepääoma		92 238 541,46	92 238 541,46
Käyttörahasto		488 812,82	488 812,82
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		886 138,16	886 138,16
Kertyneet voittovarot		76 674 645,96	75 497 070,78
Tilikauden voitto		240 587 853,53	196 896 699,10
Oma pääoma yhteensä	15	410 875 991,93	366 007 262,32
Tilinpäätössiirtojen kertymä	16	96 036 133,52	92 295 430,27
Pakolliset varaukset	17	792 640,00	714 943,00
Lainat rahoituslaitoksilta			28 030 303,05
Joukkovelkakirjalainat		149 491 347,33	149 312 865,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	18	149 491 347,33	177 343 168,05
Ostovelat		99 818 827,99	94 717 174,19
Muut lyhytaikaiset velat		146 199 460,41	190 770 640,80
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	19	246 018 288,40	285 487 814,99
Vastattavaa yhteensä		903 214 401,18	921 848 618,63

Orion Oyj

Rahoituslaskelma

EUR		1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
Liikevoitto		265 720 521,11	213 015 070,58
Poistot ja arvonalentumiset		30 149 045,33	30 567 594,07
Muut oikaisut		-24 973 450,72	3 414 098,98
Oikaisu liikevoittoon yhteensä		5 175 594,61	33 981 693,05
Lyhytaikaisten liikesaamisten muutos		18 604 500,43	8 152 488,48
Vaihto-omaisuuden muutos		-21 846 868,79	-22 617 039,50
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos		-32 664 496,15	18 364 995,06
Käyttöpääoman muutos yhteensä	1)	-35 906 864,51	3 900 444,04
Maksetut korot		-11 606 305,96	-10 172 238,16
Saadut osingot	2)	15 498 662,03	18 984 927,61
Saadut korot	2)	7 262 819,90	5 814 283,25
Maksetut verot		-45 651 845,78	-38 221 374,49
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä		200 492 581,40	227 302 805,88
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin		-5 940 979,06	-4 914 514,84
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin		-26 467 786,99	-27 652 586,13
Aineellisten hyödykkeiden myynnit		1 170 312,58	663 226,65
Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin			-21 600,00
Tytäryhtiöosakkeiden myynti			10 280,00
Muiden sijoitusten myynti		25 246 803,48	
Myönnetyt lainat			117 894,74
Lainasaamisten takaisinmaksut		287 431,60	-460 842,27
Investointien rahavirta yhteensä		-5 704 218,39	-32 258 141,85
Lyhytaikaisten lainojen nostot		6 708 135,46	11 734 322,23
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut		-33 729 710,00	-10 299 019,30
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-36 742 424,23	-46 212 121,15
Omien osakkeiden hankinta		-16 765 946,50	
Maksetut osingot ja muu voitonjako		-179 133 997,45	-183 345 335,66
Saadut konserniavustukset		22 000 000,00	21 000 000,00
Rahoituksen rahavirta yhteensä		-237 663 942,75	-207 122 153,88
Rahavarojen muutos		-42 875 579,74	-12 077 489,85
Rahavarat tilikauden alussa	3)	222 130 473,54	234 207 963,40
Rahavarojen muutos		-42 875 579,74	-12 077 489,86
Rahavarat tilikauden lopussa	3)	179 254 893,80	222 130 473,54

- 1) Emoyhtiön ja sen kotimaisten tytäryhtiöiden välisten lyhytaikaisten lainojen ja saamisten muutokset sisältyvät bruttomääräisinä emoyhtiön käyttöpääoman muutokseen.
- 2) Tytäryhtiöiden maksamat osingot ja korot sisältyvät emoyhtiön liiketoiminnan rahavirtaan. Rahavarat sisältävät rahojen ja pankkisaamisten lisäksi likvidit arvopaperit, joiden arvon vaihteluun on erittäin vähäinen riski.
- 3)

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN 2016 LIITETIEDOT

Orion Oyj on Orion-konsernin emoyhtiö ja sen kotipaikka on Espoo. Yhtiön Y-tunnus on 1999212-6.

Orion Oyj:n ensimmäinen tilikausi oli 1.7. – 31.12.2006, koska yhtiö syntyi 1.7.2006 entisen Orion-konsernin jakauduttua lääke- ja diagnostiikkaliiketoimintaan sekä tukkukauppaliiketoimintaan. Orion Oyj listautui Helsingin pörssiin 3.7.2006.

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Orion Oyj:n tilinpäätös laaditaan noudattaen Suomessa voimassa olevaa kirjanpitolakia sekä tilinpäätöksen laatimista koskevia muita säännöksiä ja määräyksiä.

Pysyvät vastaavat

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden tasearvot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin, joista vähennetään suunnitelman mukaiset poistot. Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat hyödykkeiden taloudelliseen pitoaikaan ja ne lasketaan tasapoistoina.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoön sisällytetään hyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei ole vielä päättynyt sekä loppupoistot hyödykkeet, jotka ovat edelleen liiketoiminnan käytössä. Kertyneisiin poistoihin sovelletaan vastaavia periaatteita.

Eri hyödykeryhmien taloudelliset pitoajat ovat seuraavat:

– aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot	5–10 vuotta
– liikearvo	5–20 vuotta
– rakennukset ja rakennelmat	20–40 vuotta
– koneet, laitteet ja kalusto	5–10 vuotta
– kuljetusvälineet	6 vuotta
– muut aineelliset hyödykkeet	10 vuotta

Liikearvon poistoaika on pääsääntöisesti 5 vuotta. Eräissä tapauksissa liikearvon taloudellinen pitoaika on arvioitu pitemmäksi, kuitenkin enintään 20 vuodeksi. Kolmen tai useamman vuoden ajan tuloa kerryttävät tai säilyttävät muut pitkävaikutteiset menot aktivoidaan ja ne poistetaan pääsääntöisesti 5 vuodesa.

Suunnitelman mukaisia poistoja ei tehdä maa-alueista eikä arvonkorotuksista. Arvonkorotuksia on tehty tuotanto- ja toimitilakiinteistöihin 1970- ja 1980-luvulla. Arvonkorotukset perustuvat hyödykkeiden erillisarvostukseen.

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot kirjataan vuosikuluiksi niiden syntymisvuonna.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus esitetään taseessa itse valmistettujen tuotteiden osalta standardihintaa käyttäen, sekä ostettujen tuotteiden osalta painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alhaisemman todennäköisen luovutushinnan tai jälleenhankintahinnan määräisenä.

Rahoitusarvopaperit

Rahoitusarvopapereihin sisältyy lyhytaikaisia korkosijoituksia. Rahoitusinstrumentit arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon tai sitä alempaan markkina-arvoon.

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat

Valuuttamääräisten saamisten ja velkojen arvostamisessa käytetään Euroopan Keskuspankin noteeraamia tilinpäätöspäivän kurssveja. Syntyneet kurssivoitot ja -tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti. Varsinaiseen liiketoimintaan liittyvät kurssivoitot ja -tappiot käsitellään myyntien ja ostojen oikaisuerinä. Rahoituserien kurssivoitot ja -tappiot kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Rahoitusvarat ja -velat sekä johdannaissopimukset

Rahoitusvälineet arvostetaan kirjanpitolain 5 luvun 2a §:n sallimaa vaihtoehtoista menettelyä noudattaen käypään arvoon. Käypään arvoon arvostaminen koskee myytäviksi rahoitusvaroiksi luokiteltuja rahoitusvaroja sekä johdannaisia. Rahoitusvälineistä muut lainat ja saamiset sekä muut rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon.

Myytavissä olevat rahoitusvarat sisältävät osakkeita, ja suoria korkosijoituksia, jotka sisältyvät pääasiassa lyhytaikaisiin varoihin. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon käyttäen tilinpäätöspäivän toimivilla markkinoilla noteerattua hintaa. Noteeraamattomat osakesijoitukset on arvostettu hankintamenuon, koska niiden arvostaminen käypään arvoon arvostusmenetelmiä käyttäen ei ole ollut mahdollista. Myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutos merkitään oman pääoman käyvän arvon rahastoon.

Lainat ja saamiset koostuvat rahavaroista, myönnettyistä lainoista sekä myynti- ja muista saamisista. Muut rahoitusvelat sisältävät korollisia velkoja sekä ostojen ja muiden velkojen.

Valuuttariskin suojaamiseksi tehdyt valuuttajohdannaiset arvostetaan käypään arvoon käyttäen tilinpäätöspäivän markkinahintoja. Operatiivisia eriä suojaavien valuuttajohdannaisten käypä arvo kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin, ja valuuttamääräisiä lainoja ja saamia suojaavien valuuttajohdannaisten käypä kirjataan rahoituksen kurssieroihin.

Yhtiö on myös solminut korkojohdannaissopimuksia, joilla suojataan lainojen rahavirtoja. Suojaussuhteen tehokkuus todennetaan sekä ennen kuin suojauslaskenta aloitetaan että säännöllisesti sen jälkeen vähintään kvartaaleittain. Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaisinstrumenttien tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon. Omaan pääomaan kirjatut arvostusvoitot ja -tappiot siirretään tuloslaskelmaan raportointikaudella, jolloin suojattu rahavirta kirjataan tuloslaskelmaan. Suojaussuhteen tehoton osuus kirjataan tuloslaskelmaan korkojohdannaisten osalta rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Pakolliset varaukset

Pakollisina varauksina tuotoista vähennetään ne vastaiset menot, joiden suorittamiseen yhtiö on sitoutunut ja joista ei todennäköisesti kerry niitä vastaavaa tuloa. Samoin vähennetään tuotoista ne vastaiset menetykset, joiden toteutumisista pidetään ilmeisenä.

Liikevaihto

Liikevaihto sisältää tuotot tavaroiden sekä palveluiden myynnistä oikaistuna välillisillä veroilla, alennuksilla sekä valuuttamääräisestä myynnistä aiheutuvilla kurssieroilla. Liikevaihtoon sisältyy myös markkinointipartnereiden kanssa tehtyihin sopimuksiin perustuvia etappimaksuja, joilla partneri osallistuu kehitteillä olevan tuotteen tutkimus- ja tuotekehitysmenojen kattamiseen ja jotka on sidottu tutkimusprojektissa saavutettuihin etappeihin. Lisäksi liikevaihtoon sisällytetään konsernin muille yhtiöille lisensioimista tuotteista saatavat rojaltit.

Tuotot tavaroiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelu on suoritettu. Etappimaksut kirjataan, kun tutkimus- ja tuotekehitysprojekti on edennyt partnerin kanssa ennalta sovittuun vaiheeseen ja partnerille on syntynyt velvoite maksaa osuutensa. Rojaltit kirjataan suoriteperusteella lisensiointisopimusten mukaisesti.

Osakeperusteiset maksut

Hallituksen päättämän avainhenkilöstölle suunnatun osakepalkkiojärjestelmän oikeudet arvostetaan käypään arvoon tilinpäätöshetkellä ja kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan oikeuden syntymisjakson aikana. Oletus lopullisesta osakkeiden ja niihin liittyvien rahasuoritusten määrästä päivitetään jokaisena tilinpäätöspäivänä.

Eläkejärjestelyt

Yhtiön palveluksessa olevalle henkilöstölle on järjestetty eläketurva Orionin Eläkesäätiössä ja eläkevakuutusyhtiöissä. Lisäeläketurva on järjestetty eläkesäätiössä niille toimihenkilöille, joiden työsuhde on alkanut ennen 25.6.1990 ja jatkuu eläkkeelle siirtymiseen asti. Lisäksi joillekin johdon jäsenille on järjestetty lisäeläkevakuutukset eläkevakuutusyhtiössä. Orionin Eläkesäätiön eläkevastuu on täysin katettu.

Tuloverot

Tuloveroina esitetään verotettavan tuloksen perusteella lasketut verot ja aikaisempien tilikausien verojen oikaisut. Tilinpäätökseen ei kirjata laskennallisia verovelkoja ja -saamisia, mutta liitetiedoissa ilmoitetaan taseeseen merkittävässä olevat laskennalliset verovelat ja -saamiset. Nämä laskennalliset verovelat tai -saamiset lasketaan verotuksen ja tilinpäätöksen välisille olennaisille jakso-
tuseroille käyttäen tilinpäätöshetkellä vahvistettua seuraavien vuosien verokantaa.

Orion Oyj

1. Liikevaihto

Liikevaihto toimialoittain

EUR	1-12/2016	1-12/2015
Lääkeliiketoiminta	900 401 884,19	833 892 223,63
Yhteensä	900 401 884,19	833 892 223,63

Liikevaihto markkina-alueittain

EUR	1-12/2016	1-12/2015
Suomi	336 626 155,02	316 083 345,29
Skandinavia	127 977 171,89	118 929 641,13
Muu Eurooppa	270 512 582,03	251 092 195,65
Pohjois-Amerikka	68 421 373,81	49 523 018,24
Muut maat	96 864 601,44	98 264 023,32
Yhteensä	900 401 884,19	833 892 223,63

2. Liiketoiminnan muut tuotot

EUR	1-12/2016	1-12/2015
Palveluveloitustuotot konserniyrityksiltä	5 575 406,23	5 472 490,57
Vuokratuotot	642 252,59	737 597,61
Osakkeiden myyntivoittoa	23 828 933,08	
Käyttöomaisuuden myyntivoittoa	294 129,59	238 496,38
Muut liiketoiminnan tuotot	2 096 066,68	1 725 958,22
Yhteensä	32 436 788,17	8 174 542,78

3. Pakollisten varausten muutos

EUR	1-12/2016	1-12/2015
Pakollisten varausten muutos	-77 697,00	-137 272,00
Yhteensä, lisäys (-), vähennys (+)	-77 697,00	-137 272,00

4. Liiketoiminnan kulut ja poistot

Liiketoiminnan kulut

EUR	1-12/2016	1-12/2015
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-19 267 826,62	-21 053 993,00
Valmistus omaan käyttöön	-3 748 012,58	-2 513 294,68
Materiaalit ja palvelut		
Ostot tilikauden aikana	264 346 393,71	250 055 786,15
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-2 579 042,17	-1 563 046,50
Ulkopuoliset palvelut	28 732 885,49	28 468 796,71
Yhteensä	290 500 237,03	276 961 536,36
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	112 674 267,07	106 360 619,31
Eläkekulut	13 212 479,21	15 171 006,05
Osakekannustinjärjestelmä	9 827 700,85	8 528 275,35
Muut henkilösivukulut	7 561 433,11	6 719 034,76
Yhteensä	143 275 880,24	136 778 935,47
Liiketoiminnan muut kulut	226 208 827,85	208 310 917,61
Liiketoiminnan kulut yhteensä	636 969 105,92	598 484 101,76

Vapaaehtoiset henkilösivukulut sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin.

Orion Oyj

Tilintarkastajan palkkiot

EUR	1-12/2016	1-12/2015
Tilintarkastuspalkkiot	70 380,00	81 860,00
Tilintarkastuslain 1§:n 1 mom. 2 kohdassa mainitut toimeksiannot	31 820,00	33 465,00
Veroneuvonta	17 012,00	
Muut palvelut	8 675,00	
Yhteensä	127 887,00	115 325,00

Poistot ja arvonalentumiset

EUR	1-12/2016	1-12/2015
Arvonalentumiset	338 348,98	1 300 406,27
Muut poistot	29 810 696,35	29 267 187,80
Yhteensä	30 149 045,33	30 567 594,07

Tilikauden poistot tase-erittäin on esitetty liitetiedoissa 8–9.

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista on esitetty tilinpäätöksen laadintaperiaatteissa.

Palveluksessa oleva henkilöstö keskimäärin

	1-12/2016	1-12/2015
Palveluksessa oleva henkilöstö keskimäärin	2 189	2 177

Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on voimassa vuonna 2013 alkanut sekä vuonna 2016 alkanut konsernin avainhenkilöiden osakepohjainen kannustinjärjestelmä.

Vuonna 2013 alkaneessa järjestelmässä on ansaintajaksoja, joiden alkamisesta ja pituudesta yhtiön hallitus on päättänyt vuosittain vuosina 2013, 2014 ja 2015. Hallitus päättää ansaintajakson ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Järjestelmän käyttöönoton yhteydessä alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2013 ja kalenterivuodet 2013–2015. Vuonna 2014 alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2014 ja kalenterivuodet 2014–2016. Vuonna 2015 alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2015 ja kalenterivuodet 2015–2017. Järjestelmän palkkio ansaintajaksolta 2013, 2014 ja 2015 perustuu Orion-konsernin liikevoittoon. Järjestelmän palkkio ansaintajaksolta 2013–2015, 2014–2016 ja 2015–2017 perustuu Orion Oyj:n B-osakkeen kokonaistuottoon.

Vuonna 2016 alkaneessa järjestelmässä on ansaintajaksoja, joiden alkamisesta ja pituudesta yhtiön hallitus on päättänyt tai tulee päättämään vuosittain vuosina 2016, 2017 ja 2018. Hallitus päättää ansaintajakson ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Järjestelmän käyttöönoton yhteydessä alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2016 ja kalenterivuodet 2016–2018. Järjestelmän palkkio ansaintajaksolta 2016 perustuu Orion-konsernin liikevoittoon. Järjestelmän palkkio ansaintajaksolta 2016–2018 perustuu Orion Oyj:n B-osakkeen kokonaistuottoon.

Järjestelmän palkkiot maksetaan osittain yhtiön B-osakkeina ja osittain rahana. Palkkioita on maksettu ja mahdollisia tulevia palkkioita maksetaan seuraavasti:

Ansaintajakso	Palkkio maksettu / mahdollinen palkkio maksetaan
2013	3.3.2014
2014	2.3.2015
2013-2015	1.3.2016
2015	1.3.2016
2014-2016	2017
2016	2017
2015-2017	2018
2016-2018	2019

Vuonna 2013 alkaneen järjestelmän yhden vuoden pituisten ansaintajaksojen perusteella saatuja osakkeita ei saa luovuttaa järjestelmään määritetyn sitouttamisjakson aikana. Kolmen vuoden ansaintajaksoihin ei liity sitouttamisjaksoa.

Vuonna 2013 alkaneen järjestelmän kohderyhmään kuuluu noin 35 henkilöä. Järjestelmän perusteella maksettavien palkkioiden yhteismäärä on enintään 500 000 Orion Oyj:n B-osaketta ja osakkeiden arvoa vastaava määrä rahaa. Järjestelmästä on 31.12.2016 mennessä maksettu palkkioina yhteensä 320 475 Orion Oyj:n B-osaketta.

Orion Oyj

Vuonna 2016 alkaneen järjestelmän kohderyhmään kuuluu enintään 50 henkilöä. Järjestelmän perusteella maksettavien palkkioiden yhteismäärä on enintään 500 000 Orion Oyj:n B-osaketta ja osakkeiden arvoa vastaava määrä rahaa. Järjestelmästä ei ollut 31.12.2016 mennessä vielä maksettu palkkioita.

5. Rahoitustuotot ja -kulut

EUR	1-12/2016	1-12/2015
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä	15 349 533,53	18 752 947,61
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
Osinkotuotot muista osakkeista ja osuuksista	149 128,50	231 980,00
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä	6 262,67	9 005,47
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä	9 390,09	8 361,90
Korkotuotot muilta yrityksiltä	79 673,05	131 714,22
Muut rahoitustuotot	7 127 186,54	5 203 550,31
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Korkokulut saman konsernin yrityksille	-145 784,16	-275 460,30
Korkokulut muille	-4 548 062,97	-5 035 681,59
Muut rahoituskulut	-6 757 445,80	-5 181 163,48
Yhteensä	11 269 881,45	13 845 254,14

Rahoitustuottoihin ja -kuluihin sisältyy

EUR	1-12/2016	1-12/2015
Tuottoja osuuksista muissa yrityksissä	15 498 662,03	18 984 927,61
Korkotuottoja	95 325,81	149 081,59
Korkokuluja	-4 693 847,13	-5 311 141,89

6. Tilinpäätössiirrot

EUR	1-12/2016	1-12/2015
Poistoeron muutos	-3 740 703,25	-7 048 251,13
Konserniavustus	21 000 000,00	22 000 000,00
Yhteensä	17 259 296,75	14 951 748,87

7. Tuloverot

EUR	1-12/2016	1-12/2015
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	53 599 596,56	44 896 847,39
Aikaisempien tilikausien tuloverot	62 249,22	18 527,10
Yhteensä	53 661 845,78	44 915 374,49

Laskennallinen verovelka ja -saaminen

Emoyhtiön laskennallista verovelkaa tai -saamista ei ole merkitty yhtiön taseeseen.

Laskennallinen verosaaminen

EUR	1-12/2016	1-12/2015
Pakollisista varauksista	158 528,00	142 988,60
Yhteensä	158 528,00	142 988,60

Laskennallinen verovelka

EUR	1-12/2016	1-12/2015
Tilinpäätössiirroista	19 207 226,70	18 459 086,05
Arvonkorotuksista	3 304 886,03	3 304 886,03
Yhteensä	22 512 112,73	21 763 972,08

Orion Oyj

8. Aineettomat hyödykkeet

2016				
EUR	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016¹	118 894 243,08	68 252 672,61	55 786 188,37	242 933 104,06
Lisäykset	4 845 596,72		845 886,70	5 691 483,42
Vähennykset	-3 264 738,60		-489 138,10	-3 753 876,70
Hankintameno 31.12.2016	120 475 101,20	68 252 672,61	56 142 936,97	244 870 710,78
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2016¹	-86 847 853,83	-68 252 672,61	-53 431 508,97	-208 532 035,41
Vähennysten kertyneet poistot	3 255 940,85		489 138,10	3 745 078,95
Tilikauden poistot	-7 863 810,68		-884 339,50	-8 748 150,18
Arvonalennukset	-338 348,98			-338 348,98
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2016	-91 794 072,64	-68 252 672,61	-53 826 710,37	-213 873 455,62
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	32 046 389,25		2 354 679,40	34 401 068,65
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	28 681 028,56		2 316 226,60	30 997 255,16
Kokonais- ja sumupoistojen kertynyt erotus 1.1.2016	3 164 510,13		325 202,73	3 489 712,86
Poistoeron muutos, lisäys (+) / vähennys (-)	-130 609,47		-87 332,00	-217 941,47
Kertynyt erotus 31.12.2016	3 033 900,66		237 870,73	3 271 771,39
2015				
EUR	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015 ¹	129 179 540,16	68 252 672,61	54 853 151,14	252 285 363,91
Lisäykset	4 219 549,71		933 037,23	5 152 586,94
Vähennykset	-14 556 670,93			-14 556 670,93
Siirrot tase-erien välillä	51 824,14			51 824,14
Hankintameno 31.12.2015	118 894 243,08	68 252 672,61	55 786 188,37	242 933 104,06
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2015¹	-92 071 741,56	-68 252 672,61	-52 294 422,51	-212 618 836,68
Vähennysten kertyneet poistot	14 556 670,93			14 556 670,93
Tilikauden poistot	-8 032 376,93		-1 137 086,46	-9 169 463,39
Arvonalennukset	-1 300 406,27			-1 300 406,27
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2015	-86 847 853,83	-68 252 672,61	-53 431 508,97	-208 532 035,41
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	37 107 798,60		2 558 728,63	39 666 527,23
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	32 046 389,25		2 354 679,40	34 401 068,65
Kokonais- ja sumupoistojen kertynyt erotus 1.1.2015	3 313 383,19		396 051,27	3 709 434,46
Poistoeron muutos, lisäys (+) / vähennys (-)	-148 873,06		-70 848,54	-219 721,60
Kertynyt erotus 31.12.2015	3 164 510,13		325 202,73	3 489 712,86

¹ Alkuarvoihin sisällytetään käyttöomaisuushyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei ole vielä päättynyt sekä loppuun poistetut käyttöomaisuushyödykkeet, jotka ovat edelleen liiketoiminnan käytössä. Kertyneet poistot lasketaan vastaavalla tavalla.

Orion Oyj

9. Aineelliset hyödykkeet

2016

EUR	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset		Yhteensä
					hankinnat		
Hankintameno 1.1.2016¹	3 547 332,24	244 847 770,11	247 991 861,57	2 555 286,35	17 196 032,91		516 138 283,18
Lisäykset		4 363 709,67	10 291 424,16	13 359,37	10 831 531,00		25 500 024,20
Vähennykset		-10 486,43	-10 670 863,61		-132 000,00		-10 813 350,04
Siirrot tase-erien välillä		4 574 804,84	8 363 778,68	18 272,92	-12 956 856,44		
Hankintameno 31.12.2016	3 547 332,24	253 775 798,19	255 976 200,80	2 586 918,64	14 938 707,47		530 824 957,34
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2016¹		-119 099 181,05	-173 779 617,01	-1 338 443,34			-294 217 241,40
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		10 486,43	9 620 279,86				9 630 766,29
Tilikauden poistot		-6 391 523,17	-14 568 380,37	-102 642,63			-21 062 546,17
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2016		-125 480 217,79	-178 727 717,52	-1 441 085,97			-305 649 021,28
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	3 547 332,24	125 748 589,06	74 212 244,56	1 216 843,01	17 196 032,91		221 921 041,78
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	3 547 332,24	128 295 580,40	77 248 483,28	1 145 832,67	14 938 707,47		225 175 936,06
Kokonais- ja sumupoistojen kertynyt erotus 1.1.2016		41 821 156,85	46 920 313,76	64 246,80			88 805 717,41
Poistoeron muutos, lisäys (+) / vähennys (-)		1 270 741,65	2 687 282,73	620,34			3 958 644,72
Kertynyt erotus 31.12.2016		43 091 898,50	49 607 596,49	64 867,14			92 764 362,13

Tuotantokoneiden ja -laitteiden kirjanpitoarvo 31.12.2016 on 58 139 165,69 (2015: 55 090 246,45) EUR. Maa-alueiden hankintamenoon sisältyy arvonorotuksia 67 275,17 (2015: 67 275,17) EUR ja rakennusten hankintamenoon 16 457 154,97 (2015: 16 457 154,97) EUR.

2015

EUR	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset		Yhteensä
					hankinnat		
Hankintameno 1.1.2015¹	3 547 332,24	231 661 572,89	239 487 562,60	2 418 808,87	15 218 329,52		492 333 606,12
Lisäykset		7 612 067,10	8 359 560,20	139 999,43	11 662 203,50		27 773 830,23
Vähennykset		-86 811,37	-3 810 379,33	-20 138,33			-3 917 329,03
Siirrot tase-erien välillä		5 660 941,49	3 955 118,10	16 616,38	-9 684 500,11		-51 824,14
Hankintameno 31.12.2015	3 547 332,24	244 847 770,11	247 991 861,57	2 555 286,35	17 196 032,91		516 138 283,18
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2015¹		-113 413 865,69	-162 626 627,13	-1 264 878,33			-277 305 371,15
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		86 811,37	3 078 904,46	20 138,33			3 185 854,16
Tilikauden poistot		-5 772 126,73	-14 231 894,34	-93 703,34			-20 097 724,41
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2015		-119 099 181,05	-173 779 617,01	-1 338 443,34			-294 217 241,40
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	3 547 332,24	118 247 707,20	76 860 935,47	1 153 930,54	15 218 329,52		215 028 234,97
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	3 547 332,24	125 748 589,06	74 212 244,56	1 216 843,01	17 196 032,91		221 921 041,78
Kokonais- ja sumupoistojen kertynyt erotus 1.1.2015		37 280 950,40	44 199 625,74	57 168,54			81 537 744,68
Poistoeron muutos, lisäys (+) / vähennys (-)		4 540 206,45	2 720 688,02	7 078,26			7 267 972,73
Kertynyt erotus 31.12.2015		41 821 156,85	46 920 313,76	64 246,80			88 805 717,41

¹ Alkuarvoihin sisällytetään käyttöomaisuushyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei ole vielä päättynyt sekä loppuun poistetut käyttöomaisuushyödykkeet, jotka ovat edelleen liiketoiminnan käytössä. Kertyneet poistot lasketaan vastaavalla tavalla.

Orion Oyj

10. Sijoitukset

2016							
EUR	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Saamiset saman konsernin yrityksiltä	Osuudet omistus- yhteys- yrityksissä	Saamiset omistus- yhteys- yrityksiltä ¹	Muut osakkeet ja osuudet	Laina- saamiset ¹	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	121 822 502,91	4 255 814,32	1 300 480,00		466 021,41	1 841 051,60	129 685 870,24
Lisäykset					3 620,00		3 620,00
Vähennykset			-1 300 480,00		-117 390,40	-211 051,60	-1 628 922,00
Hankintameno 31.12.2016	121 822 502,91	4 255 814,32			352 251,01	1 630 000,00	128 060 568,24
Kertyneet arvonalennukset 1.1.2016	-40 039 845,49	-2 856 340,00					-42 896 185,49
Muutos tilikauden aikana							
Kertyneet arvonalennukset 31.12.2016	-40 039 845,49	-2 856 340,00					-42 896 185,49
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	81 782 657,42	1 399 474,32	1 300 480,00		466 021,41	1 841 051,60	86 789 684,75
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	81 782 657,42	1 399 474,32			352 251,01	1 630 000,00	85 164 382,75
2015							
EUR	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Saamiset saman konsernin yrityksiltä	Osuudet omistus-yhteys- yrityksissä	Saamiset omistus- yhteys- yrityksiltä ¹	Muut osakkeet ja osuudet	Laina- saamiset ¹	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	121 811 182,91	4 856 985,05	1 300 480,00	552 000,00	466 008,41	227 051,60	129 213 707,97
Lisäykset	21 600,00	1 030 000,00			13,00	1 630 000,00	2 681 613,00
Vähennykset	-10 280,00	-1 631 170,73		-552 000,00		-16 000,00	-2 209 450,73
Hankintameno 31.12.2015	121 822 502,91	4 255 814,32	1 300 480,00		466 021,41	1 841 051,60	129 685 870,24
Kertyneet arvonalennukset 1.1.2015	-40 039 845,49	-2 856 340,00					-42 896 185,49
Muutos tilikauden aikana							
Kertyneet arvonalennukset 31.12.2015	-40 039 845,49	-2 856 340,00					-42 896 185,49
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	81 771 337,42	2 000 645,05	1 300 480,00	552 000,00	466 008,41	227 051,60	86 317 522,48
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	81 782 657,42	1 399 474,32	1 300 480,00		466 021,41	1 841 051,60	86 789 684,75

¹ Lainasaaminen ja v. 2015 alussa ollut saaminen omistusyhteisyritykseltä ovat OYL:n mukaisia pääomalainasaamisia.

11. Vaihto-omaisuus

EUR	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet	26 624 320,31	24 569 175,31
Keskeneräiset tuotteet	13 314 281,46	11 929 015,70
Valmiit tuotteet/Tavarat	125 739 473,88	107 856 913,02
Muu vaihto-omaisuus	3 962 256,92	3 438 359,75
Yhteensä	169 640 332,57	147 793 463,78

12. Pitkäaikaiset saamiset

EUR	2016	2015
Pitkäaikaiset saamiset samaan konserniin kuuluilta yrityksiltä	1 085,00	1 085,00
Lainasaamiset omistusyhteisyriksiltä	560 000,00	640 000,00
Muut lainasaamiset	46 642,34	36 616,71
Muut pitkäaikaiset saamiset	1 500 000,00	1 500 000,00
Yhteensä	2 107 727,34	2 177 701,71

13. Lyhytaikaiset saamiset

EUR	2016	2015
Myyntisaamiset	128 631 425,94	128 307 065,72
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	36 640 934,61	32 691 683,47
Lainasaamiset	527 513,83	481 637,38
Siirtosaamiset	21 000 000,00	22 012 226,88
Yhteensä	58 168 448,44	55 185 547,73
Lainasaamiset omistusyhteisyriksiltä	80 000,00	80 000,00
Muut lainasaamiset	149 299,19	181 377,23
Muut saamiset	4 107 155,73	6 004 807,96
Siirtosaamiset	19 737 544,20	16 876 385,78
Yhteensä	210 873 873,50	206 635 184,42

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

EUR	2016	2015
Etukäteen maksettuja tutkimuskuluja	5 392 713,39	2 841 912,04
Saamatta olevia rojalteja	4 306 683,00	4 378 173,27
Saamatta olevia hinnanerokorvauksia	3 854 322,63	2 509 337,00
Etukäteen maksettuja kannustinpalkkioita	1 858 998,00	1 737 704,92
Etukäteen maksettuja huolto- ja ylläpitomaksuja	1 834 130,69	1 589 632,14
Saamatta olevia korvauksia	748 471,00	741 090,00
Saamatta olevia avustuksia	537 000,00	1 040 000,00
Johdannaissopimuksiin perustuvat saamiset	136 812,91	331 991,15
Muut siirtosaamiset	1 068 412,58	1 706 545,26
Yhteensä	19 737 544,20	16 876 385,78

14. Rahoitusarvopaperit

EUR	2016	2015
Muut arvopaperit: korkoinstrumentit	32 994 482,18	2 999 037,81
Yhteensä	32 994 482,18	2 999 037,81

Markkina- ja kirjanpitoarvojen erotus

EUR	2016	2015
Markkina-arvo	33 004 631,68	2 999 271,01
Vastaava kirjanpitoarvo	-32 994 482,18	-2 999 037,81
Rahoitusarvopapereiden korkosaamiset siirtosaamisissa	-4 775,71	-233,26
Erotus	5 373,79	-0,06

15. Oma pääoma**Osakepääoma**

EUR	2016	2015
Osakepääoma 1.1.	92 238 541,46	92 238 541,46
Osakepääoma 31.12.	92 238 541,46	92 238 541,46

Käyvän arvon rahasto

EUR	2016	2015
Käyvän arvon rahasto 1.1.		-132 045,00
Koronvaihtosopimukset		132 045,00
Käyvän arvon rahasto 31.12.		

Käyttörahasto

EUR	2016	2015
Käyttörahasto 1.1.	488 812,82	488 812,82
Käyttörahasto 31.12.	488 812,82	488 812,82

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

EUR	2016	2015
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	886 138,16	886 138,16
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	886 138,16	886 138,16

Kertyneet voittovarot

EUR	2016	2015
Kertyneet voittovarot 1.1.	272 393 769,88	254 578 110,64
Yhtiökokouksen päätöksellä		
jaettu osinkona	-183 266 800,60	-183 079 145,60
käytetty lahjoituksiin	-350 000,00	-250 000,00
annettu osakepalkkioina	4 486 773,31	4 104 767,62
hankittu omia osakkeita	-16 765 946,50	
Maksamattomat osingot	176 849,87	143 338,12
Tilikauden voitto	240 587 853,53	196 896 699,10
Kertyneet voittovarot 31.12.	317 262 499,49	272 393 769,88

Emoyhtiön osakepääoma osakelajeittain

	2016		2015	
	kpl	EUR	kpl	EUR
A-sarja (20 ääntä/osake)	38 294 154		38 906 154	
B-sarja (1 ääni/osake)	102 963 674		102 351 674	
Yhteensä	141 257 828	92 238 541,46	141 257 828	92 238 541,46

Tilikauden 1.1.–31.12.2016 aikana on A-sarjan osakkeita muunnettu B-sarjan osakkeiksi yhteensä 612 000 kappaletta.

16. Tilinpäätössiirtojen kertymä

EUR	2016	2015
Poistoero	96 036 133,52	92 295 430,27
Yhteensä	96 036 133,52	92 295 430,27

17. Pakolliset varaukset

EUR	2016	2015
Eläkevaraukset	557 540,00	574 943,00
Muut	235 100,00	140 000,00
Yhteensä	792 640,00	714 943,00

18. Pitkäaikainen vieras pääoma

EUR	2016	2015
Lainat rahoituslaitoksilta		28 030 303,05
Joukkovelkakirjalainat	149 491 347,33	149 312 865,00
Yhteensä	149 491 347,33	177 343 168,05

2013 liikkeeseen lasketun 150 000 000 euron nimellisarvoisen joukkovelkakirjalainan, joka erääntyy 2019, kuponkikorko on 2,75 % ja efektiivinen tuotto 2,854 %.

19. Lyhytaikainen vieras pääoma

EUR	2016	2015
Lainat rahoituslaitoksilta		8 712 121,21
Saadut ennakot	6 771 038,93	10 451 570,44
Ostovelat	88 335 417,06	82 612 299,73
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	11 483 410,93	12 104 874,46
Muut velat	45 316 652,00	81 452 637,74
Siirtovelat		
Yhteensä	56 800 062,93	93 557 512,20
Muut velat	9 321 711,69	7 684 975,31
Siirtovelat	84 790 057,79	82 469 336,10
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	246 018 288,40	285 487 814,99

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

EUR	2016	2015
Maksamattomat kannustinpalkkiot henkilösivumenoineen	23 713 407,01	19 007 651,26
Muut jaksotetut palkat henkilösivumenoineen	17 388 497,01	16 996 348,90
Maksamattomat hintaoikaisut	9 692 008,33	20 089 825,67
Verovelka	8 446 000,00	
Etukäteen saatuja myyntituottoja	7 841 169,96	11 954 538,12
Maksamattomat tutkimuskulut	5 327 178,75	3 630 150,00
Maksamattomat alennukset	2 356 609,30	2 657 010,69
Maksamattomat korot	2 294 178,08	2 349 951,95
Maksamattomat oikeudenkäyntikulut	2 290 000,00	1 390 000,00
Maksamattomat rojaltit	2 175 526,48	2 286 164,04
Maksamattomat myynnin hyvitykset	1 109 160,00	
Hyvitys rojaltituottoihin	715 487,33	715 487,33
Johdannaissopimuksiin perustuvat velat	229 188,62	399 162,57
Muut siirtovelat	1 211 646,92	993 045,57
Yhteensä	84 790 057,79	82 469 336,10

Vieras pääoma sisältää

EUR	2016	2015
Pitkäaikaisia korollisia velkoja	149 491 347,33	177 343 168,05
Lyhytaikaisia korollisia velkoja	46 493 583,38	90 399 248,55
Lyhytaikaisia korottomia velkoja	199 524 705,02	195 088 566,44
Yhteensä	395 509 635,73	462 830 983,04

Orion Oyj

20. Toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot**Yhtiön toimielinten jäsenille maksetut palkat ja palkkiot**

EUR	2016	2015
Toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet	1 976 876,37	1 925 465,83

Osapalkkioita ei ole maksettu.

Yhtiön toimielinten jäsenille ei ole annettu rahalainoja.

Johdon eläkesitoumukset

Yhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 60 vuotta ja eläketasoksi 60 % sovitusta eläkepalkasta. Lisäksi yhdellä johdon jäsenellä on mahdollisuus jäädä eläkkeelle 60-vuotiaana eläketason ollessa 60 % eläkepalkasta.

21. Annetut vakuudet**Vakuudet samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta**

EUR	2016	2015
Annetut takaukset	3 583 299,12	4 637 424,19

Annetut vakuudet yhteensä

EUR	2 016	2015
Takaukset yhteensä	3 583 299,12	4 637 424,19

22. Vastuut ja vastuusitoumukset**Leasingsopimukset**

EUR	2016	2015
Leasingsopimuksista maksamatta olevat määrät		
Seuraavan 12 kuukauden aikana	1 673 659,00	1 202 511,00
12 kuukauden jälkeen	1 974 706,00	1 653 234,00
Yhteensä	3 648 365,00	2 855 745,00

Leasingvuokrasopimusten ehdot ovat tavanomaiset.

Muut vastuut

EUR	2016	2015
Lääkevahinkovastuu	251 456,99	251 456,99

Kiinteistöinvestointien alv-vastuu

Yhtiö on velvollinen tarkistamaan vuosina 2008–2016 valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä on 14 889 106,34 euroa ja viimeinen tarkistusvuosi on 2025.

23. Rahoitusriskit

Rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on pienentää markkinariskeistä ja vastapuoliriskistä aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia konsernin tulokseen ja kassavirtaan sekä varmistaa riittävä maksuvalmius.

Rahoitusriskien hallinnan pääperiaatteet on määritelty yhtiön hallituksen hyväksymässä konsernin rahoituspolitiikassa, jonka toteuttamisesta konsernin rahoitusosasto vastaa. Rahoitustoiminnot on keskitetty konsernin rahoitusosastolle.

Yhtiön rahoitusriskeistä löytyy lisätietoa konsernin tilinpäätöksestä. Merkittävin ero yhtiön ja konsernin riskipositioissa on raportoidussa valuuttapositiossa, sillä (emo)yhtiö suojaa keskitetysti konsernin valuuttariskin ilman että tytäryhtiöiden kanssa toteutetaan erikseen sisäisiä suojausjaksia.

24. Johdannaissopimukset

Johdannaissopimusten nimellisarvot ja maturiteetti

EUR	2016	2015
Valuuttajohdannaiset		
Valuuttatermiinit ja valuutanvaihtosopimukset	25 127 698,40	49 068 477,22
Valuuttaoptiot	31 735 423,69	39 214 341,30
Koronvaihtosopimukset		11 607 143,00

Kaikkien johdannaisten maturiteetti on alle vuoden.

Johdannaissopimusten käyvät arvot

EUR	2016		2015	
	Positiivinen	Negatiivinen	Netto	Netto
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa				
Koronvaihtosopimukset				-33 194,02
Valuuttatermiinit ja valuutanvaihtosopimukset	62 369,84	-141 748,12	-79 378,28	-27 335,71
Valuuttaoptiot	74 443,08	-87 440,50	-12 997,42	-36 641,66

Orion Oyj

Rahoitusinstrumenttien käypien arvon määrittäminen ja hierarkia

Käypään arvoon taseessa arvostetut rahoitusinstrumentit on ryhmitelty arvostustekniikasta riippuen kolmeen hierarkiatasoon seuraavasti

EUR	2016			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		136 812,92		136 812,92
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet			352 251,01	352 251,01
Varat yhteensä		136 812,92	352 251,01	489 063,93
Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		-229 188,62		-229 188,62
Velat yhteensä		-229 188,62		-229 188,62
	2015			
EUR	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		331 991,15		331 991,15
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	6 562 500,00		349 431,10	6 911 931,10
Varat yhteensä	6 562 500,00	331 991,15	349 431,10	7 243 922,25
Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		-365 968,52		-365 968,52
Koronvaihtosopimukset		-33 194,02		-33 194,02
Velat yhteensä		-399 162,54		-399 162,54

Tason 1 rahoitusinstrumentin käypä arvo perustuu toimivilla markkinoilla noteerattuihin hintoihin. Tason 2 rahoitusinstrumentin käypä arvo perustuu markkinoilta saatuihin syöttötietoihin. Tason 3 johdannaisten käypä arvo ei ole arvioitavissa markkinoilta saatavilla tiedoilla.

Konsernissa noudatetaan periaatetta, jonka mukaan käypien arvojen hierarkian tasojen väliset siirrot kirjataan sille päivälle, jonka siirron aiheuttama tapahtuma on toteutunut.

25. Omistukset muissa yhtiöissä

Emoyhtiön omistus muissa yrityksissä on esitetty konsernin liitetiedoissa kohdassa 28. Konserniyritykset.

KIRJANPITOKIRJAT JA TOSITELAJIT 1.1. - 31.12.2016

Kirjanpitokirjat

Päiväkirja	sähköinen arkistointi	10 vuotta
Pääkirja	sähköinen arkistointi	10 vuotta

Tositelajit

	Tositeno:	Tositelaji		
Käyttöomaisuuskirjaukset	0400000000 - 0499999999	AA	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Cateringliittymä	0700000000 - 0799999999	07	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Myyntilaskut, manuaalikirjaus	1100000000 - 1199999999	DA, DG, DR	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Vuokralaskutus	1100000000 - 1199999999	ZB	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Myyntireskontra kohdistukset, saapuva raha	1210000000 - 1219999999	DZ	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Ostoreskontra kohdistukset	1210000000 - 1219999999	KZ	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Ostolaskut	1300000000 - 1399999999	KA, KG, KR, KF	paperitosite/sähköinen arkistointi/CD_ROM	6 vuotta
Varaston hinnanerot	1500000000 - 1599999999	PR	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Ostolaskut, tilaukselliset	1600000000 - 1699999999	RE, RA, RZ	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Palkkaliittymä, palkat	1700000000 - 1799999999	01	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Palkkojen manuaalikorjaukset	1700000000 - 1799999999	Z1	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
KOM-vähennysten poistot	1700000000 - 1799999999	AG	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Valuuttakurssaus	1700000000 - 1799999999	SA	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Edustustot	1800000000 - 1899999999	ZR	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Varastokirjaukset	1900000000 - 1999999999	WA, WE, WI, WL	sähköinen arkistointi	6 vuotta
Travel-liittymä	2000000000 - 2999999999	04	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Myyntilaskut, automaattikirjaus	3200000000 - 3299999999	RV	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Pankkipäivät, lähtevä raha	3300000000 - 3399999999	AB	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Tiliotteiden automaattikirjaus	3300000000 - 3399999999	EB	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
GR / IR korjausositteet	3600000000 - 3699999999	RN	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Itselaskutus	3700000000 - 3799999999	ZN	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Konsernilaskutus	3800000000 - 3899999999	IC	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Muistiotositteet	6100000000 - 6199999999	ZM	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Muistiotositteet, toistuvaisjaksotukset	8100000000 - 8199999999	ZI	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Muistiotositteet, jaksotukset	8100000000 - 8199999999	ZJ	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Palkkaliittymä, lomapalkkajaksotus	8200000000 - 8299999999	03	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Lomapalkkajaksotus, manuaalikorjaus	8200000000 - 8299999999	Z3	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Palkkaliittymä, bonusjaksotus	8300000000 - 8399999999	05	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
IFRS tositteet	9100000000 - 9199999999	ZX	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Poistot ja poistoero	9300000000 - 9399999999	AF	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta

Orion Oyj:n hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä tilikaudelta

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat ovat 318 637 450,47 euroa, josta tilikauden voittoa on 240 587 853,53 euroa.

Hallitus ehdottaa, että emoyhtiön voitonjakokelpoisista varoista

– jaetaan osinkoa 1,35 euroa osaketta kohden sekä lisäksi Orionin 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi lisäosinkoa 0,20 euroa osaketta kohden eli yhteensä 1,55 euroa osaketta kohden. Osingonjaon täsmäytyspäivänä yhtiön hallussa oleville omille osakkeille ei makseta osinkoa. Voitonjakoehdotuksen tekemispäivänä osinkoon oikeuttavia osakkeita on 140 474 462 kappaletta, joten osingon kokonaismäärä olisi	217 735 416,10 euroa
– lahjoitetaan lääketieteelliseen tutkimukseen ja muuhun yleishyödylliseen tarkoitukseen hallituksen päätöksen mukaisesti	300 000,00 euroa
– omaan pääomaan jätettäisiin	100 602 034,37 euroa
<hr/>	
	318 637 450,47 euroa

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut oleellisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitus

Tämän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen esitämme yhtiökokoukselle käsiteltäväksi.

Espoossa 8. päivänä helmikuuta 2017

Hannu Syrjänen
Puheenjohtaja

Timo Maasilta
Varapuheenjohtaja

Sirpa Jalkanen

Eija Ronkainen

Mikael Silvennoinen

Heikki Westerlund

Jukka Ylppö

Timo Lappalainen
Toimitusjohtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Espoossa 8. päivänä helmikuuta 2017

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Kalle Laaksonen, KHT